

LZG.430.003.2021
Nr ewid. 191/2021/P/21/103/LZG

Informacja o wynikach kontroli

NADZÓR NAD LEGALNOŚCIĄ OBROTU DREWNIEM W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM

DELEGATURA W ZIELONEJ GÓRZE

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

Informacja o wynikach kontroli

Nadzór nad legalnością obrotu drewnem w województwie lubuskim

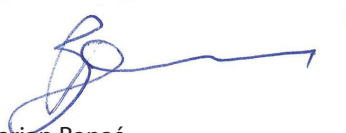
p.o. Dyrektor Delegatury NIK w Zielonej Górze

Andrzej Aleksandrowicz

Zatwierdzam:

Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia 15.02.2022

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ.....	4
1. WPROWADZENIE.....	6
2. OCENA OGÓLNA	9
3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI	11
4. WNIOSKI.....	17
5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI	18
5.1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań	18
5.2. Wykonywanie zadań związanych z pozyskaniem z lasów państwowych drewna oraz jego sprzedażą	21
5.3. Prowadzenie nadzoru nad realizacją zadań	28
5.4. Planowanie i przeprowadzanie kontroli	40
6. ZAŁĄCZNIKI	52
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe.....	52
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno-ekonomicznych.....	57
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności	71
6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.....	73

Wykaz stosowanych skrótów, skrótowców i pojęć

dokumentacja urzędzeniowa	Uproszczony plan urządzenia lasu oraz inwentaryzacja stanu lasu, obowiązujące w okresach 10-letnich.
ewidencja gruntów	Ewidencja gruntów i budynków, o której mowa w art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. <i>Prawo geodezyjne i kartograficzne</i> (Dz. U. z 2021 r. poz. 1990, ze zm.).
EUTR	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. <i>ustanawiające obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna</i> (Dz. Urz. UE L 295 z 12.11.2010, str. 23, ze zm.).
grubizna	Drewno okrągłe o grubości minimalnej 7 cm w korze, 5 cm bez kory. http://www.encyklopedialesna.pl [dostęp: 24.11.2021 r.].
GUS	Główny Urząd Statystyczny
inwentaryzacja stanu lasu	Inwentaryzacja stanu lasu, o której mowa w art. 19 ust. 3 ustawy <i>o lasach</i> .
Kodeks karny	Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – <i>Kodeks karny</i> (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444, ze zm.).
Kodeks wykroczeń	Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – <i>Kodeks wykroczeń</i> (Dz. U. z 2021 r. poz. 2008, ze zm.).
Kpa	Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – <i>Kodeks postępowania administracyjnego</i> (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, ze zm.).
lasy niepaństwowe	Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa.
LP	Lasy Państwowe
nadleśnictwo	Podstawowa, samodzielna jednostka organizacyjna Lasów Państwowych (§ 25 ust. 1 <i>Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe</i>).
nadzór nad obrotem drewnem	Nadzór nad pozyskaniem, wprowadzaniem do obrotu drewna do celów dystrybucji lub jego wykorzystania lub przetworzenia.
PUL	Plan urządzenia lasu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy <i>o lasach</i> .
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych.
RODO	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1.
SILP	System Informatyczny Lasów Państwowych.
starostwo	Starostwo powiatowe.
świadcstwo legalności pozyskania drewna	Dokument stwierdzający legalność pozyskania drewna, o którym mowa w art. 14a ust. 3 ustawy <i>o lasach</i> .

trwale zrównowazona gospodarka leśna	Działalność zmierzająca do ukształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności do wypełniania, teraz i w przyszłości, wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i socjalnych funkcji na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym, bez szkody dla innych ekosystemów. https://www.encyklopedialesna.pl/haslo/trwale-zrownowazona-gospdarka-lesna/ [dostęp: 17.11.2021 r.].
UPUL	Uproszczony plan urządzenia lasu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 7 ustawy <i>o lasach</i> .
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.
rozporządzenie w sprawie sporządzania uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w <i>sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu</i> (Dz. U. poz. 1302).
rozporządzenie w sprawie zasad cechowania drewna	Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 lutego 1998 r. w <i>sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna, wzorów urzędzeń do cechowania i zasad ich stosowania oraz wzoru dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna</i> (Dz. U. Nr 36, poz. 201, ze zm.).
ustawa o NIK	Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. <i>o Najwyższej Izbie Kontroli</i> (Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm.).
ustawa o lasach	Ustawa z dnia 28 września 1991 r. <i>o lasach</i> (Dz. U. z 2021 poz. 1275, ze zm.).
ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku	Ustawa z dnia 3 października 2008 r. <i>o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko</i> (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, ze zm.).

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli:

Czy nadzór nad legalnością obrotu drewnem był prawidłowy i skuteczny?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli:

1. Czy przygotowanie organizacyjne i kadrowe oraz posiadane środki finansowe były wystarczające do realizacji zadań?
2. Czy skutecznie wykonywano zadania związane z pozyskaniem z lasów państwowych drewna oraz jego sprzedażą?
3. Czy prawidłowo i skutecznie prowadzono nadzór nad realizacją zadań?
4. Czy planowano i skutecznie wykonywano kontrole?

Jednostki kontrolowane

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze,
- pięć nadleśnictw Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe mających siedzibę na terenie województwa lubuskiego,
- cztery starostwa z województwa lubuskiego.

Okres objęty kontrolą:

Od 1 stycznia 2019 r. do 15 listopada 2021 r.

Przemysł drzewny boryka się z różnymi problemami, m.in. związanymi ze zwiększającym się popytem na drewno na całym świecie¹. Mimo protestów (przedstawicieli przemysłu meblarskiego, papierniczego, producentów płyt wiórowych i palet do transportu) przeciw projektowi rozszerzenia definicji drewna energetycznego, wprowadzono² w Polsce korzystne dla elektrowni mechanizmy spalania drewna z dopłatami z aukcji na energię.

W mediach³ pojawiają się informacje, że Lasy Państwowe wycinają drzewa bez zatwierdzonych planów urządzenia lasu, tj. dokumentów będących podstawą prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, uwzględniających szczegółowe cele zmierzające m.in. do zachowania i ochrony lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą. Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy *o lasach* trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu, z uwzględnieniem szczegółowych celów, określonych w cyt. ustawie.

W związku z rosnącym popytem na drewno oraz ze względu na słabości instytucjonalne (w tym w zarządzaniu), które występują w sektorze leśnym, coraz większe obawy budzi w wielu krajach zjawisko nielegalnego pozyskiwania drewna i związanego z nim handlu⁴. Parlament Europejski ustanawiając EUTR dostrzegł m.in., że nielegalne pozyskiwanie drewna jest problemem o międzynarodowym znaczeniu. Nielegalne pozyskanie drewna:

- stanowi znaczące zagrożenie dla lasów, gdyż jest częścią procesu wylesiania i degradacji lasów, będącego przyczyną około 20% światowych emisji CO₂,
- zagraża różnorodności biologicznej i szkodzi zrównoważonej gospodarce leśnej lasów, a także opłacalności podmiotów działających zgodnie z prawem;
- przyczynia się do pustoszczenia i erozji gleby;
- wpływa na ekstremalne zjawiska pogodowe i powodzie.

¹ <https://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/8258063,przemysl-drzewny-czeka-nas-katastrofa-lasy-panstwowe.html> [dostęp: 21.10.2021 r.].

² <https://businessinsider.com.pl/finanse/handel/rzad-zajmie-sie-ograniczeniem-eksportu-drewna-branza-apelowala-o-to-od-lat/wqesj46> [dostęp: 02.11.2021 r.].

³ ustawa z dnia 16 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. poz. 1503).

⁴ <https://www.lasy.gov.pl/pl/kontakt/komunikaty/stanowisko-lasow-panstwowych-wobec-201eraportu201d-pracowni-na-rzecz-wszystkich-istot> [dostęp: 21.10.2021 r.].

⁴ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_21/SR_Forestry_PL.pdf [dostęp: 17.01.2022 r.].

Infografika nr 1

Przykłady drewna pozyskanego nielegalnie

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie rozporządzenia EUTR.

Stosownie do EUTR (art. 2 lit. g i lit. h), nielegalne pozyskanie to pozyskanie z naruszeniem mającego zastosowanie ustawodawstwa kraju pozyskania. Mające zastosowanie ustawodawstwo oznacza prawo obowiązujące w kraju pozyskania, a dotyczące następujących zagadnień:

- praw do pozyskiwania drewna w prawnie wytyczonych granicach;
- opłat za uzyskanie praw do pozyskiwania drewna, opłat za drewno, w tym należności związanych z pozyskiwaniem drewna;
- pozyskiwania drewna, w tym ustawodawstwo dotyczące środowiska i lasów, w tym również gospodarki leśnej i zachowania różnorodności biologicznej, w przypadku, gdy jest ono bezpośrednio związane z pozyskiwaniem drewna;
- praw stron trzecich dotyczących użytkowania i posiadania, na które wpływa pozyskiwanie drewna;
- handlu i ceł w zakresie, w jakim dotyczą one sektora leśnictwa.

Ustalenia kontroli przeprowadzonej w 2020 r. przez Delegaturę NIK w Zielonej Górze (P/20/089) *Nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie- stanowiących własności Skarbu Państwa* wskazywały na istotne nieprawidłowości w zakresie nadzoru nad gospodarką w lasach prywatnych polegające m.in. na nieprawidłowym nadzorze skutkującym m.in. pozyskiwaniem drewna niezgodnie z przepisami.

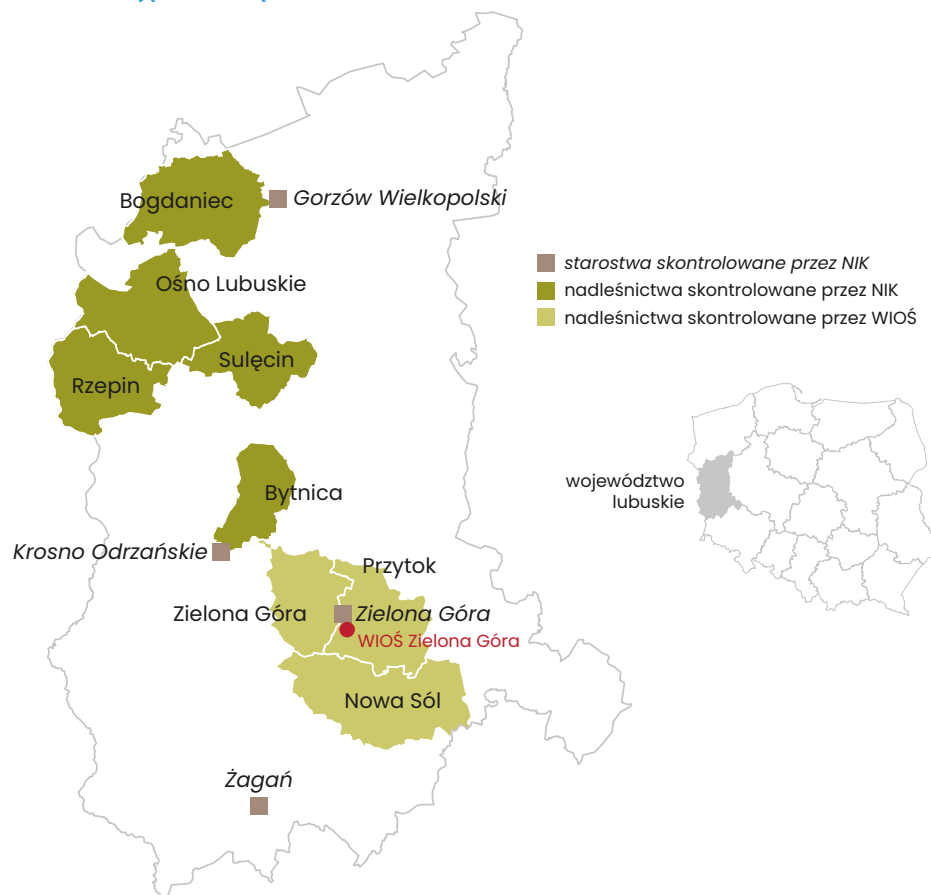
Z uwagi na powyższe problemy, Izba podjęła decyzję o przeprowadzeniu kontroli z własnej inicjatywy, uwzględniając również sugestię zgłoszoną przez Sejmową Komisję Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

WPROWADZENIE

Do kontroli wybrano jednostki położone w województwie o najwyższym w 2019 r. według GUS wskaźniku lesistości (49,3%).

Infografika nr 2

Jednostki objęte kontrolą

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie danych z kontroli.

2. OCENA OGÓLNA

Nadzór odpowiedzialnych podmiotów nad legalnością obrotu drewnem był nieprawidłowy oraz nie zapewniał skutecznego egzekwowania przepisów dotyczących pozyskiwania drewna.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz straże leśne nie przeprowadzały adekwatnej do występujących ryzyk liczby kontroli legalności pochodzenia drewna. Także starostowie nie zapewnili właściwego nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa. Szacunkowa objętość drewna pozyskanego bez legalizacji przez właścicieli lasów prywatnych w województwie lubuskim wynosiła rocznie ok. 11,5 tys. m³ o wartości ok. 2,3 mln zł.

Nadleśnictwa wykonywały zadania związane z pozyskaniem drewna z lasów państwowych oraz jego sprzedażą zgodnie z planami finansowo-gospodarczymi, jednak część drewna (3,5 %), o łącznej szacunkowej objętości 300 tys. m³ i wartości ok. 56 mln zł, pozyskały bez zatwierdzonych planów urządzenia lasu.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska planował i przeprowadzał niedostateczną liczbę kontroli, aby zagwarantować skuteczność egzekwowania obowiązków wynikających z rozporządzenia EUTR oraz oddziaływać prewencyjnie na przedsiębiorców. Straże leśne z nadleśnictw mających siedzibę na północy województwa lubuskiego (nadzorowane przez RDLP w Szczecinie) w znikomym zakresie korzystały z uprawnień do kontroli podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem i przetwarzaniem drewna w celu sprawdzania legalności pochodzenia surowców drzewnych.

Starostowie w ograniczony sposób prowadzili nadzór nad pozyskaniem drewna przez właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. Zaledwie jedno spośród czterech skontrolowanych starostw dysponowało, będącą podstawą nadzoru, dokumentacją urządzeniową (m.in. uproszczonymi planami urządzenia lasu) dla niemal całej (powyżej 98%) powierzchni ww. lasów. Zgodnie z w art. 7 ust. 1 ustawy o lasach trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się, m.in. w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasu. Starostowie wprowadzili wyjątki z obowiązku cechowania drewna pozyskanego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, jednak tylko w jednym starostwie dokumenty stwierdzające legalność jego pozyskania były sporządzane w sposób rzetelny i prawidłowy. Każde ze skontrolowanych pięciu nadleśnictw, realizujące zadania na podstawie porozumień ze starostami, nieprawidłowo lub nierzetelnie legalizowało drewno pozyskane przez właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. We wszystkich starostwach stwierdzono nieprawidłowości w wypełnianiu obowiązków sprawozdawczych dotyczących lasów prywatnych. Powyższe było jedną z przyczyn znacznych różnic (11 553 m³) danych dotyczących objętości pozyskanego drewna w tych lasach w województwie lubuskim odnotowanych na podstawie analizy danych zawartych w sprawozdaniach oraz *Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów*⁵.

Wszystkie skontrolowane decyzje administracyjne, wydane przez starostów, dotyczące zmiany lasów na użytki rolne (łącznie powierzchnia nimi objęta wynosiła ponad 9 ha) zawierały istotne błędy lub zostały wydane po przeprowadzeniu nierzetelnego postępowania. Przepis art. 13 ust. 2 i 3 ustawy o lasach wykorzystano bezprawnie do zmiany lasu na tereny inwestycyjne lub dokonano zmiany lasu na użytki rolne, bez obligatoryjnego rozstrzygnięcia dotyczącego środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia mogącego oddziaływać na środowisko.

Nieprawidłowy
i niezapewniający
skuteczności nadzór

⁵ <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/wisl> [dostęp: 17.01.2022 r.].

Nadleśnictwa, zgodnie z planami finansowo-gospodarczymi, wykonywały zadania związane z pozyskaniem z lasów państwowych drewna oraz jego sprzedażą. NIK dostrzega jednak zagrożenia związane z pozyskiwaniem (przez okres od 5 miesięcy do 119 miesięcy) przez Lasy Państwowe drewna w oparciu niezatwierdzony, przez właściwego ministra, plan urządzenia lasu. Każde ze skontrolowanych nadleśnictw prowadziło gospodarkę leśną – w tym pozyskiwało drewno (łącznie o szacunkowej wartości 56 mln zł i objętości 300 tys. m³) bez uprzedniego zatwierdzenia planu urządzenia lasu.

Skontrolowane podmioty były organizacyjnie przygotowane do realizacji zadań, jednakże nie zawsze dysponowały odpowiednimi środkami finansowymi. Dla Inspekcji Ochrony Środowiska, której powierzono zadania wynikające z rozporządzenia EUTR, nie zabezpieczono adekwatnych środków do skutecznego ich wykonywania, co skutkowało m.in. brakiem możliwości prowadzenia szkoleń, zlecania specjalistycznych ekspertyz czy badań.

3. SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska planował i przeprowadzał niedostateczną liczbę kontroli⁶, aby zagwarantować skuteczność egzekwowania obowiązków wynikających z rozporządzenia EUTR. Przyczyną powyższego było nadanie tym zagadnieniom niskiego stopnia ryzyka. W latach 2019–2020, WIOŚ w Zielonej Górze przeprowadziła wszystkie zaplanowane kontrole (nie stwierdzając nieprawidłowości) – łącznie 14 kontroli podmiotów (żadnego pozyskującego drewno). Tymczasem ustalono, że według stanu na dzień 31.12.2020 r. w rejestrze REGON w województwie lubuskim, zaewidencjonowanych było łącznie 1773 podmioty, które wpisane miały rodzaj przeważającej działalności m.in.: sprzedaż hurtowa drewna, pozyskanie drewna, produkcja wyrobów tartacznych, produkcja wyrobów z drewna, a właścicieli lasów prywatnych było ok. 15 tys. W tym samym okresie w całej Polsce przeprowadzono 192 kontrole, co było znikomą liczbą porównując do liczby kontroli przeprowadzonych w innych państwach (po kilka tysięcy w jednym państwie). W związku z niestwierdzaniem przez WIOŚ w Zielonej Górze nieprawidłowości nie stosowano sankcji. Zdaniem NIK, zasadnym jest zwiększenie nadzoru w tym zakresie, nie tylko w zakresie liczby przeprowadzanych kontroli, ale również ich skuteczności. [str. 41–42]

W toku przeprowadzonych na zlecenie NIK przez WIOŚ trzech kontroli doraźnych nadleśnictw stwierdzono nieprawidłowości polegające na pozyskaniu drewna przed zatwierdzeniem planów urządzenia lasu, co wskazuje na zagrożenie ich występowania także w działalności innych podmiotów pozyskujących drewno. [str. 46]

Niedostateczna liczba i skuteczność kontroli prowadzonych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

W latach 2019–2021 (I półrocze) strażnicy leśni ze wszystkich nadleśnictw mających siedzibę w województwie lubuskim przeprowadzili łącznie 129 kontroli podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem i przetwarzaniem drewna (przy czym nadleśnictwa nadzorowane przez RDLP w Zielonej Górze łącznie 120, a nadzorowane przez RDLP w Szczecinie dziewięć). Przyczyną niekorzystania z uprawnień, o których mowa w art. 47 ust. 2b ustawy *o lasach*, przez strażę leśną, była niska ocena ryzyka wynikająca głównie z poprzednich doświadczeń straży.

Zdaniem NIK, biorąc pod uwagę m.in. liczbę podmiotów gospodarczych branży drzewnej, łączna liczba kontroli (dziewięć) przeprowadzonych przez strażę leśną nadleśnictw mających siedzibę na północy województwa lubuskiego była niewystarczająca, aby skutecznie prowadzić nadzór w zakresie surowców drzewnych wykorzystywanych przez przedsiębiorców. W związku z powyższym zasadnym jest zapewnienie przez RDLP zintensyfikowania korzystania przez strażę leśną z uprawnień w zakresie kontroli przedsiębiorców przetwarzających drewno. [str. 47]

Niewykorzystywanie uprawnień przez strażę leśną

Przeprowadzone w latach 2019–2021 (I półrocze) przez Krajową Administrację Skarbową oraz Państwową Inspekcję Pracy kontrole (odpowiednio 13 oraz 39) podmiotów zajmujących się pozyskaniem i obrotem drewna w województwie lubuskim, wskazują na występowanie nieprawidłowości w obszarze związanym z uiszczaniem należności podatkowych, z bezpieczeństwem pracy i legalności zatrudnienia przy pozyskaniu drewna. [str. 49–50]

Nieprawidłowości wynikające z kontroli innych organów

⁶ Kontrole podmiotów wprowadzających drewno i produkty z drewna po raz pierwszy do obrotu na rynku wewnętrznym, a także podmiotów handlowych.

Zdaniem NIK, pomimo specjalistycznego przygotowania kadrowego w zakresie spraw związanych ze środowiskiem, Inspekcji Ochrony Środowiska trudno będzie w pełni efektywnie wykonywać wszystkie zadania związane z rozporządzeniem EUTR. Zdefiniowanie pojęcia drewna *legalnie pozyskanego* w tym rozporządzeniu wskazuje, że część zadań kontrolnych, m.in. w zakresie podatków, ceł, opłat związanych z drewnem czy bezpieczeństwem pracy, powinna być realizowana przez inne wyspecjalizowane organy.

**Środki finansowe
wydatkowane
przez starostwa**

Środki finansowe zaplanowane na zadania z zakresu nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, w trzech spośród czterech skontrolowanych starostw były wystarczające. W jednym ze starostw brak środków finansowych na sporządzanie uproszczonych planów urządzenia lasu oszacowano na kwotę 140 tys. zł. [str. 18]

Starostwa ponosiły w 2020 r. średnio wydatki związane z nadzorem nad gospodarką leśną nad 1 ha lasu w wysokości 29,21 zł (2019 r. – 25,91 zł). Za nadzór powierzony nadleśniczemu, starostwa płaciły w 2020 r. średnio 36,8 zł za 1 ha przekazywanych w nadzór lasów (2019 r. – 35,7 zł/ha). [str.18]

**Nadzór
nad gospodarką leśną
w lasach niestanowiących
własności
Skarbu Państwa**

Skontrolowani starostowie sprawowali nadzór nad gospodarką leśną, w tym nad pozyskaniem drewna, na obszarze 5110 ha lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa składającym się z ok. 5340 działek. W objętych kontrolą nadleśnictwach pod nadzór nadleśniczych (na podstawie porozumień ze starostami) podlegała gospodarka leśna prowadzona na powierzchni ponad 1091 ha lasów (ok. 920 działek). [str. 28]

**Niepełna dokumentacja
urzędniowa lasów**

Trzy (z czterech) skontrolowane starostwa nie wywiązały się w pełni z obowiązku wynikającego z art. 21 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy *o lasach* zgodnie, z którym na zlecenie starosty sporządzany jest UPUL dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych lub sporządzana jest inwentaryzacja stanu lasu. Zaledwie jedno skontrolowane starostwo (Zielona Góra) dysponowało dokumentacją urzędniową dla niemal całej (powyżej 98%) powierzchni lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. [str. 19]

Wynikało to z lekceważenia obowiązku opracowania uproszczonych planów urządzenia lasu. Nie opracowanie UPUL skutkowało w szczególności brakiem pewności prowadzenia przez właścicieli lasów trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (w tym pozyskania drewna), o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy *o lasach*.

Dwa (z czterech) skontrolowanych starostw nie wyegzekwowały opracowania UPUL przez właścicieli wskazanych w art. 21 ust. 1 pkt 3 ustawy *o lasach* (tj. niebędących osobami fizycznymi oraz niebędących wspólnotami gruntowymi). [str. 20]

**Pozyskiwanie drewna
niezgodnie
lub bez dokumentacji**

W jednym (z czterech) skontrolowanym starostwie oraz w jednym (z pięciu) skontrolowanym nadleśnictwie ustalono, że część drewna (z lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa) została pozyskana przez właścicieli lasów bez lub niezgodnie z dokumentacją urzędniową (art. 23 ust. 4 ustawy *o lasach*). W skrajnym przypadku na terenie jednego z powiatów pozyskano blisko 474 m³ drewna z lasów, dla których nie opracowano dokumentacji urzędniowej. Aby zalegalizować drewno, wydawano (na wniosek właścicieli lasów) decyzje o konieczności dokonania czynności związanych z pielęgnacją lasów.

gnacją lasu. Pozyskanie drewna z lasów, dla których nie została opracowana dokumentacja urzędzeniowa było jedynie możliwe w przypadkach losowych, które nie wystąpiły przy legalizacji ww. drewna. [str. 30]

W przypadku, gdy starostwo opracowywało uproszczony plan urządzenia lasu, przed jego zatwierdzeniem, starostwie nie dokonywali uzgodnień dotyczących ocen oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo (Natura 2000), gdyż aktualnie obowiązujące przepisy nakładają obowiązek uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska jedynie planów urządzenia lasu (art. 28 ust. 11a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*⁷). Funkcjonująca praktyka zatwierdzania (czynność techniczna) uproszczonych planów urządzenia lasu, praktycznie uniemożliwia ogółowi społeczeństwa wypowiedzenie się odnośnie takiego ważnego programu gospodarki leśnej, często obejmującego cenne formy ochrony środowiska. Ustalania kontroli wskazują, że żaden ze starostów nie dokonywał takich uzgodnień, a uproszczone plany urządzenia lasu były opracowywane dla powiatów, na obszarze których występowało nawet kilkanaście obszarów Natura 2000. [str. 19]

Wprowadzenie uregulowań gwarantujących dokonywanie przed zatwierdzeniem uproszczonego planu urządzenia lasu uzgodnień dotyczących ocen oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo (Natura 2000), wpłynie na realizację zobowiązań środowiskowych (skutki oddziaływania na środowisko muszą zostać poddane ocenie, zanim ta działalność⁸ zostanie podjęta).

W trzech (spośród czterech) objętych kontrolą starostwach oraz we wszystkich skontrolowanych nadleśnictwach stwierdzono sporządzanie świadectw legalności pozyskania drewna (o których mowa w art. 14a ust. 3 ustawy *o lasach*) w sposób nierzetelny lub nieprawidłowy (niezgodnie ze wzorem ustalonym w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 lutego 1998 r. *w sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna, wzorów urzędzeń do cechowania i zasad ich stosowania oraz wzoru dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna*). Ustalone w toku kontroli nieprawidłowości polegały m.in. na niewskazywaniu podstawy pozyskania drewna, nadawanie tych samych numerów więcej niż jednemu dokumentowi, nieujmowanie w nich wszystkich wymaganych informacji, czy występowanie braków pieczęci nagłówkowej. [str. 29]

Zdaniem NIK, powstanie nieprawidłowości spowodowane było niewłaściwą realizacją obowiązków przez pracowników. Pomimo zapisów w porozumieniach (powierzających cechowanie części drewna) zawartych przez starostów z nadleśniczymi, dotyczących możliwości podejmowania kontroli realizacji zadań, nie korzystano z tego uprawnienia. Było to działanie nierzetelne tym bardziej, że starostowie często nie posiadali informacji na temat prawidłowości wykonywania przez nadleśniczych obowiązków zawartych w porozumieniach. [str. 30–31]

Zatwierdzanie
uproszczonych
planów urządzenia
lasu bez uzgodnień
środowiskowych

Nierzetelne
lub nieprawidłowe
wystawianie świadectw
legalności pozyskania
drewna

⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, ze zm.

⁸ Stosownie do art. 1 ust. 2 lit a tir. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 92/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r. *w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko* pozyskiwanie drewna należy traktować jako inną interwencję w otoczeniu naturalnym.

	Tylko jedno (z czterech) skontrolowane starostwo prowadziło (fakultatywną w obecnym stanie prawnym), z informatyzowaną ewidencję dokumentów stwierdzających legalność pozyskania drewna, o których mowa w art. 14a ust. 3 ustawy <i>o lasach</i> . W pozostałych starostwach ewidencja była prowadzona w postaci papierowej. [str. 28–29]
Ewidencjonowanie świadectw	Zdaniem NIK, prowadzenie elektronicznej ewidencji sprzyjałoby eliminowaniu błędów związanych ze sporządzanymi świadectwami legalności pozyskania drewna oraz pomagałoby w szybkiej weryfikacji dokumentów dla zainteresowanych (przedsiębiorców, organów kontroli, straży leśnej, właścicieli lasów).
Charakter dokumentów legalizacji pozyskania drewna	We wszystkich skontrolowanych jednostkach, dokumenty stwierdzające legalność pozyskania drewna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, nie były drukami ścisłego zarachowania, gdyż aktualne uregulowania prawne takiego obowiązku nie przewidują. [str. 28–29]
Wywiązywanie się z obowiązku składania zawiadomień	Wszystkie skontrolowane starostwa wywiązywały się z obowiązku określonego w art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – <i>Kodeks postępowania karnego</i> ⁹ zgłaszania (łącznie pięć zawiadomień) do właściwych organów uzasadnionego podejrzenia popełnienia wykroczenia lub przestępstwa dotyczącego nielegalnego pozyskania drewna. [str. 31–32]
Brak nadzoru nad pozyskiwaniem drewna przez zarządcę linii kolejowych	W dwóch starostwach (z czterech objętych kontrolą), w których były wydawane decyzje zezwalające na wycinkę drzew w trybie art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. <i>o transporcie kolejowym</i> ¹⁰ , nie nadzorowano prawidłowości pozyskania takiego drewna – co było w ocenie NIK działaniem nierzetelnym. Następstwem powyższego, starostwa nie zweryfikowały danych zawartych w pismach wnioskodawcy w zakresie niewystępowania chronionych gatunków drzew, ich obwodu, liczby, usytuowania drzew względem obszarów cennych przyrodniczo. Wynikało to głównie z braku specjalistycznej wiedzy osoby mającej zajmować się nadzorem nad wycinką drzew w trybie ww. ustawy. Tymczasem, jak wynika z informacji od zarządcy linii kolejowych w województwie lubuskim (poza Lasami Państwowymi) pozyskał on, a następnie sprzedał łącznie 10 972 m ³ drewna, które nie było cechowane. [str. 39]
Nierzetelna sprawozdawczość dotycząca lasów prywatnych	We wszystkich czterech skontrolowanych starostwach stwierdzono błędy w wypełnianiu obowiązków sprawozdawczych dotyczących lasów prywatnych (L-03). Przyczyną powyższego było traktowanie obowiązków w tym zakresie z nienależytą starannością. Nieprawidłowości polegały m.in. na: podawaniu nieprawidłowych objętości pozyskanego drewna, niewykazywaniu drewna pozyskanego przez gminy, przedstawianiu nieprawidłowych powierzchni lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, błędnym wykazywaniu powierzchni lasów objętych uproszczonymi planami urzędzenia lasów. Powyższe stanowiło jedną z przyczyn znacznych różnic (11 553 m ³) w zakresie danych dotyczących objętości pozyskanego drewna w tych lasach w województwie lubuskim, prezentowanych na podstawie sprawozdań i szacunkowych wyników <i>Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów</i> . Zdaniem NIK, ujawnione lekceważenie przez pracowników obowiązków sprawozdawczych może skutkować przyjęciem przez Państwo błędnych założeń dla polityki dotyczącej lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. [str. 35]

⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.

¹⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 1984.

Każda z dziewięciu decyzji administracyjnych, wydanych łącznie przez dwóch starostów (wszystkich, którzy wydawali decyzje), dotyczących zmiany lasów (łąčna powierzchnia ponad 9 ha) na użytki rolne, zawierała istotne błędy lub została wydana po przeprowadzeniu nierzetelnego postępowania (nieprzeprowadzenia wszystkich czynności dowodowych, braku odpowiednich analiz). Było to niezgodne z art. 13 ust. 2 i 3 ustawy *o lasach*, gdyż zmiana lasu (w tym trybie) była dopuszczalna jedynie na użytek rolny i to w przypadkach szczególnie uzasadnionych potrzeb właścicieli lasów. Tymczasem ujawniono, że przepis wykorzystywano do zmiany lasu na tereny inwestycyjne lub dokonywania zmiany lasu na użytek rolny, bez obligatoryjnego rozstrzygnięcia dotyczącego środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia mogącego oddziaływać na środowisko. Jak wyjaśnili pracownicy wynikało to z przeoczenia przesłanek zawartych w ustawie. [str. 36]

Naruszanie zasad trwałości lasów

Ustalenia niniejszej kontroli NIK (oraz poprzednich, m.in. P/20/089) wskazują na istotne nieprawidłowości w działalności starostów, które naruszają zasadę trwałości lasów. NIK wskazuje że, Minister Środowiska, w odpowiedzi z dnia 19.07.2011 r. (DL-lpn-091-1/32618/11/wa) na Informację o wynikach kontroli NIK P/10/025 *Realizacja przez starostów zadań dotyczących gospodarki leśnej w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa*, przewidywał uchylenie art. 13 ust. 2 i 3 ww. ustawy. Minister Środowiska stwierdził wówczas, że zapis umożliwiający zmianę lasu na użytek rolny w przypadku szczególnie uzasadnionych potrzeb właściciela lasu pozwala na znaczną dowolność i arbitralność decyzji, co może skutkować nadużyciami. Liczne sygnały napływające z terenu i materiał NIK potwierdzają słuszność likwidacji tej furtki, gdyż w praktyce często otwiera ona drogę do przekształcania lasów w tereny budowlane, zwłaszcza w strefach podmiejskich i na obszarach atrakcyjnych turystycznie.

W trzech (z czterech) skontrolowanych starostwach nie nadzorowano skutecznie realizacji obowiązku (art. 22 ust. 2 ustawy – *Prawo geodezyjne i kartograficzne*) przez właścicieli nieruchomości dokonywania zgłaszania zmian danych objętych ewidencją gruntów i budynków, w następstwie czego ewidencja nie była w pełni rzetelna w zakresie lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. Niewypełnianie powyższych obowiązków, w tym okresowej weryfikacji zawartych w ewidencji danych, utrudniało sprawowanie skutecznego i rzetelnego nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa. [str. 32–33]

Nieaktualna ewidencja gruntów

Posiadanie aktualnych i pełnych danych sprzyjać będzie wykorzystywaniu na większą skalę informacji geoprzestrzennych, m.in. w celu efektywniejszego egzekwowania realizacji obowiązków w zakresie gospodarki leśnej oraz zapobiegania nielegalnemu pozyskiwaniu drewna.

W latach 2019–2021 (I półrocze), nadleśnictwa posiadające siedzibę w województwie lubuskim pozyskały z lasów państwowych łącznie ponad 8,5 mln m³ drewna uzyskując przychody z jego sprzedaży w kwocie 1646,8 mln zł. [str. 21]

Pozyskanie drewna w Lasach Państwowych

Zgodnie z uregulowaniami wewnętrznymi Lasów Państwowych, nadleśnictwa corocznie sporządzały plan sprzedaży drewna według poszczególnych sortymentów oraz rzetelnie prowadziły ewidencję drewna w *Systemie Informatycznym Lasów Państwowych*. [str. 23]

Nadleśnictwa w umowach zawartych z wykonawcami prac związanych z pozyskaniem i zrywką drewna określały obowiązki wykonawców w zakresie technologii realizacji przedmiotu umowy, z poszanowaniem uwarunkowań środowiskowych. [str. 23]

Cechowanie drewna w Lasach Państwowych

Na drewnie pozyskanym w Lasach Państwowych trwale mocowano oznaczniki, tj. płytki w kolorze czerwonym, które zawierały w linii górnej numer kolejny stosu drewna oraz w linii dolnej 6-cyfrowy znak jednostki organizacyjnej, z której pochodziło drewno. Oznaczniki na drewno наносono za pomocą urządzenia do cechowania drewna (tj. tarczy do trwałego odwzorowania znajdującego się na niej znaku). Trzy z pięciu skontrolowanych nadleśnictw nie stosowały, dla części pozyskiwanego drewna, wymaganego znaku graficznego Lasów Państwowych w kolorze czarnym, tj. cechowanie drewna nie było zgodne z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie szczególnych zasad cechowania drewna, wzorów urządzeń do cechowania i zasad ich stosowania oraz wzoru dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna, cechowania drewna w jednostkach organizacyjnych Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Główną przyczyną powyższego było przeoczenie przez pracowników niektórych obowiązków wynikających z ww. rozporządzenia. [str. 23]

Zagrożenia związane prowadzeniem gospodarki leśnej

Każde ze skontrolowanych nadleśnictw prowadziło gospodarkę leśną – w tym pozyskiwało drewno (łącznie o szacunkowej wartości 56 mln zł i objętości 300 tys. m³) bez uprzedniego zatwierdzenia (przez właściwego ministra) planu urządzenia lasu. Najwyższa Izba Kontroli dostrzega zagrożenia związane z pozyskiwaniem (przez okres od 5 miesięcy do 119 miesięcy) przez Lasy Państwowe drewna w oparciu o niezatwierdzony plan urządzenia lasu. Stwierdzono również, że jedno nadleśnictwo pozyskiwało drewno z obszarów Natura 2000 jeszcze przed dokonaniem uzgodnień planu urządzenia lasu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Zdaniem NIK, pozyskiwanie drewna, z takich obszarów, naraża Lasy Państwowe na zarzut braku poszanowania zasad środowiskowych. W latach 2019–2021 (I półrocze) nadleśnictwa mające siedzibę na terenie województwa lubuskiego pozyskały bez zatwierdzonego planu urządzenia lasu drewno o objętości 756 tys. m³ (szacunkowa wartość 148,8 mln zł). [str. 25]

Niepełne zabezpieczenie środków finansowych

Przygotowanie kadrowe skontrolowanych podmiotów (starostwa, nadleśnictwa, WIOŚ) było w zasadzie prawidłowe, jednakże nie zawsze dysponowano odpowiednimi środkami finansowymi do realizacji zadań. Jedno (z czterech) skontrolowane starostwo nie zabezpieczyło środków finansowych (ok. 140 tys. zł) na opracowanie dokumentacji urządzeniowej lasów. [str. 18] Dla Inspekcji Ochrony Środowiska, której powierzono zadania wynikające z rozporządzenia EUTR, nie zabezpieczono adekwatnych środków do skutecznego ich wykonywania (na 2021 r. braki oszacowano na kwotę 232,6 tys. zł). Jak wynika z ustaleń kontroli NIK, ograniczenia finansowe skutkowały dla WIOŚ, m.in. brakiem możliwości prowadzenia szkoleń, zlecania specjalistycznych ekspertyz czy badań. [str. 20–21]

4. WNIOSKI

Wprowadzenie, w art. 28 ust. 11a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* uregulowań gwarantujących dokonywanie przed zatwierdzeniem uproszczonego planu urządzenia lasu uzgodnień dotyczących ocen oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo (Natura 2000). Obowiązujące przepisy nakładają obowiązek uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska jedynie planów urządzenia lasu.

Minister Klimatu
i Środowiska

1. Zapewnienie zwiększenia liczby kontroli realizacji zadań określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. *ustanawiające obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna*.
 2. Zapewnienie specjalistycznych szkoleń dla WIOŚ dotyczących wypełniania zadań związanych z legalnością pozyskiwania i obrotu drewnem.
1. Egzekwowanie cechowania drewna zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie *szczegółowych zasad cechowania drewna, wzorów urządzeń do cechowania i zasad ich stosowania oraz wzoru dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna, cechowania drewna w jednostkach organizacyjnych Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe*.
 2. Zapewnienie zintensyfikowania korzystania przez nadzorowane jednostki, z uprawnień w zakresie kontroli przedsiębiorców przetwarzających drewno.

Główny Inspektor
Ochrony Środowiska

Dyrektor Generalny
Lasów Państwowych

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań

Przygotowanie kadrowe skontrolowanych podmiotów było prawidłowe, jednak nie zawsze dysponowano odpowiednimi środkami finansowymi do realizacji zadań. Dla Inspekcji Ochrony Środowiska, której powierzono nadzór nad legalnością obrotu drewnem, nie zabezpieczono adekwatnych środków do skutecznego wykonywania zadań.

Kontrolą objęto cztery starostwa, w tym zarówno realizujące zadania we własnym zakresie, jak i w oparciu o zawarte porozumienia, oraz pięć nadleśnictw, które zawarły przynajmniej jedno porozumienie na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy *o lasach*. Powierzone sprawy obejmowały w szczególności cechowanie drewna pozyskanego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa oraz sporządzanie dokumentów stwierdzających legalność pozyskania drewna.

Zawieranie porozumień

W każdym z czterech skontrolowanych starostw przypisano konkretnej komórce organizacyjnej realizację zadań związanych z nadzorem nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa. Jeden starosta realizował ww. zadania we własnym zakresie, natomiast trzech powierzyło, na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy *o lasach*, prowadzenie w swoim imieniu spraw z zakresu nadzoru nadleśniczemu Lasów Państwowych. Starostowie zawierali porozumienia z nadleśniczymi – od jednego do siedmiu porozumień zawartych przez jednego starostę.

Przykład

W **Starostwie Powiatowym w Gorzowie Wielkopolskim** starosta zawarł porozumienia z siedmioma nadleśniczymi.

W skontrolowanych nadleśnictwach nadleśniczowie zawarli ze starostami od jednego (Nadleśnictwo Rzepin) do dwóch porozumień (Nadleśnictwa Bogdaniec, Sulęcín, Bytnica, Ośno Lubuskie).

Zawieranie umów z osobami fizycznymi

W trzech starostwach (w Zielonej Górze, Gorzowie Wielkopolskim, Krośnie Odrzańskim) zawierano umowy zlecenia z osobami fizycznymi, posiadającymi wykształcenie leśne lub będące wcześniej pracownikami Lasów Państwowych. W ramach ww. umów zlecano w szczególności opracowanie projektów decyzji zezwalających na pozyskanie drewna w przypadkach losowych niezgodnie z UPUL lub decyzją określającą zadania z zakresu gospodarki leśnej, cechowanie drewna i sporządzanie dokumentów stwierdzających legalność pozyskania.

Wydatki związane z nadzorem

Środki finansowe zaplanowane na zadania z zakresu nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, w trzech spośród czterech skontrolowanych starostw były wystarczające. W jednym ze starostw brak środków finansowych na sporządzenie UPUL oszacowano na kwotę 140 tys. zł.

Przykład

Z powodu braku środków finansowych, w **Starostwie Powiatowym w Krośnie Odrzańskim** zadania koncentrowały się na bieżącej obsłudze administracyjnej wpływających spraw i wykonywaniu w terenie niezbędnych czynności z tym związanych.

Środki przeznaczane rocznie przez skontrolowane starostwa na realizację zadań w zakresie nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa wyniosły w 2020 r. średnio 45,3 tys. zł (w 2019 r. – 40,2 tys. zł) i przeznaczone były głównie wynagrodzenia, podróże służbowe, zakup materiałów biurowych.

Starostwa ponosiły w 2020 r. średnio wydatki związane z nadzorem nad gospodarką leśną nad 1 ha lasu w wysokości 29,21 zł¹¹ (2019 r. – 25,91 zł). Najwyższe koszty, wynoszące 51 zł/ha, wystąpiły w Starostwie Powiatowym w Gorzowie Wielkopolskim, najniższe natomiast w Starostwie Powiatowym w Krośnie Odrzańskim – 3,35 zł/ha.

Starostwa za nadzór powierzony nadleśniczemu płaciły w 2020 r. średnio 36,8 zł za 1 ha przekazywanych w nadzór lasów (2019 r. – 35,7 zł/ha). Najmniejsze wynagrodzenie otrzymywało Nadleśnictwo Sulęcín (25,8 zł/ha), a największe Nadleśnictwo Bytnica (55 zł/ha). Nie stwierdzono nieprawidłowości w wydatkowaniu przez nadleśnictwa środków.

Zaledwie jedno starostwo (Zielona Góra) dysponowało dokumentacją urzędzeniową niemal całej (powyżej 98%) powierzchni lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. Pozostałe starostwa nie wywiązały się w pełni z obowiązku wynikającego z art. 21 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy *o lasach*, zgodnie z którymi na zlecenie starosty sporządzany jest UPUL dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych lub przeprowadzana jest inwentaryzacja stanu lasu. Według stanu na 31.12.2020 r. tylko 62,6% lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa posiadało opracowaną dokumentację urzędzeniową.

Opracowywanie
dokumentacji
urzędzeniowej

Przykład

Najmniejszy procent lasów objęto dokumentacją urzędzeniową w **Starostwie w Krośnie Odrzańskim** – 9,5%, a największy w Starostwie w Zielonej Górze – 100%.

Dla średnio 39,9% powierzchni lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa zostały opracowane w starostwach uproszczone plany urządzenia lasu.

Przykład

Uproszczonymi planami urządzenia lasu w **Starostwie w Krośnie Odrzańskim** nie objęto żadnej powierzchni lasów, natomiast w Starostwie w Zielonej Górze uproszczonymi planami urządzenia lasu objęta była cała powierzchnia ww. lasów.

Nieopracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu skutkowało w szczególności brakiem pewności prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (w tym pozyskania drewna), o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy *o lasach*.

W art. 22 ust. 2 ustawy *o lasach* określono, że starosta, po uzyskaniu opinii właściwego terytorialnie nadleśniczego, zatwierdza uproszczony plan urządzenia lasu. W skontrolowanych starostwach zatwierdzenia dokonywano w formie zarządzeń lub adnotacji starosty na UPUL. Obecne uregulowania, tj. ani ustawa *o lasach*, ani *Kpa* nie definiują pojęcia *zatwierdzenie* i nie określają formy tej czynności. NIK zauważa, że potraktowanie zatwierdzania,

Zatwierdzanie
i uzgadnianie UPUL

¹¹ Dane według stanu na 31 grudnia 2020 r.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

jako czynności technicznej praktycznie uniemożliwia ogółowi społeczeństwa zaskarżenie takiego ważnego programu gospodarki leśnej, często obejmującego cenne formy ochrony środowiska (Natura 2000), gdyż obowiązujące przepisy nakładają obowiązek uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska jedynie planów urządzenia lasu (art. 28 ust. 11a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Jak wynika z ustaleń kontroli, w żadnym ze starostw przed zatwierdzaniem uproszczonego planu urządzenia lasu, nie dokonywano uzgodnień dotyczących wpływu gospodarki leśnej poprzez sporządzanie ocen oddziaływania na środowisko pomimo, że lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa były położone na terenie obszarów Natura 2000.

Przykłady

W Starostwie w Gorzowie Wielkopolskim teren powiatu obejmował obszary Natura 2000: PLC080001 (*Ujście Warty*), PLB320015 (*Ostoja Witnicko-Dębniańska*), PLH080004 (*Torfowisko Chłopiny*), PLH320010 (*Jezioro Kozie*), PLH080071 (*Ostoja Barlinecka*), PLH080006 (*Ujście Noteci*), PLB080002 (*Dolina Dolnej Noteci*), PLB300015 (*Puszcza Notecka*),

W Starostwie w Żaganiu teren powiatu obejmował obszary Natura 2000: PLH080030 (*Borowina*), PLH080007 (*Buczyna Szprotawsko-Piotrowicka*), PLH080046 (*Małomickie Łęgi*), PLH080044 (*Wilki nad Nysą*), PLH020050 (*Dolina Dolnej Kwisy*), PLH080055 (*Przygiełkowiska koło Gozdniczy*), PLH080059 (*Łęgi koło Wymiarek*), PLH080068 (*Dolina Dolnego Bobru*), PLB080003 (*Dolina Środkowej Odry*), PLB020005 (*Bory Dolnośląskie*).

Dokumentacja
urzędzeniowa dla innych
właścicieli lasów

Problemem, na który napotkały skontrolowane jednostki był brak opracowywania UPUL przez właścicieli wskazanych w art. 21 ust. 1 pkt 3 ustawy o lasach (tj. niebędących osobami fizycznymi oraz niebędących wspólnotami gruntowymi). Dwa starostwa, pomimo braku dokumentacji, nie podejmowały skutecznych działań w celu wyegzekwowania jego opracowania.

Przykład

W Starostwie Powiatowym w Gorzowie Wielkopolskim, starosta nie wyegzekwował od właścicieli lasów (od osób prawnych) opracowania dokumentacji urzędzeniowej dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa położonych na terenie:

- Nadleśnictwa Różańsko; gmina Lubiszyn, obręb Staw o powierzchni 10,67 ha,
- Nadleśnictwa Kłodawa; gmina Santok, obręb Wawrów o powierzchni 11,9350 ha.

Jak wynika z wyjaśnień: osoby prawne informowane były na piśmie o konieczności sporządzenia ww. dokumentacji na swój koszt, jednak nie reagowały na pisma, nie podejmowały starań w celu opracowania dokumentacji. Starosta sprawujący nadzór, nie posiadał narzędzi prawnych do wyegzekwowania obowiązku sporządzenia dokumentacji urzędzeniowej, gdyż nie może zlecać sporządzenia ww. dokumentacji na swój koszt.

Zdaniem NIK, opracowanie dokumentacji urzędzeniowej stanowi podstawę sprawowania rzetelnego nadzoru, a nieopracowanie UPUL skutkuje w szczególności brakiem pewności prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o lasach.

Środki finansowe
do realizacji zadań
wynikających
z rozporządzenia EUTR

Dla Inspekcji Ochrony Środowiska, której powierzono znaczną część nadzoru nad legalnością obrotu drewnem, nie zabezpieczono adekwatnych środków do skutecznego wykonywania zadań. Braki na 2021 r., WIOŚ, oszacowała na kwotę 232,6 tys. zł. Z informacji Głównego Inspektoratu Ochrony Środo-

wiska wynika m.in., że Inspekcja Ochrony Środowiska nie otrzymała środków finansowych na realizację zadań wynikających z rozporządzenia EUTR i nie posiada wydzielonego budżetu na prowadzenie działań w omawianym zakresie. Ponadto ograniczenia finansowe skutkowały brakiem możliwości prowadzenia szkoleń, zlecenia wykonywania specjalistycznych ekspertyz czy badań. Podejmowane starania o zwiększenie środków, m.in. w 2021 r. nie przyniosło rezultatów.

I tak:

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Zielonej Górze występował do Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego o przyznanie dodatkowych środków na zwiększenie wydatków z rezerwy celowej. I tak przykładowo 13.08.2021 r. skierował pismo dotyczące zwiększenia środków w planie wydatków o kwotę 232,6 tys. zł uzasadniając powyższe, m.in.:

- istotnym rozszerzeniem zarówno zakresu, jak i intensywności działań inspekcyjno-kontrolnych mających na celu zwiększenie skuteczności kontroli i wyeliminowanie szarej strefy w obszarze ochrony środowiska;
- uruchomienie środków z rezerwy w kwocie o ponad ¼ mniejszej od zakładanej przełożyło się na zmniejszenie kwoty przypadającej dla WIOŚ w Zielonej Górze, a tym samym na poziom realizacji celów; niepełne zasilenie znalazło oddźwięk w realnych problemach z pozyskaniem i utrzymaniem zasobu kadrowego. Oferowanym wynagrodzeniem zasadniczym dla przyjmowanych inspektorów jest kwota ok. 3,2 tys. zł, a od kandydatów, oprócz odpowiedniego wykształcenia i predyspozycji osobowościowych, oczekuje się również gotowości do pracy zmianowej, pełnienia nocnych dyżurów, uczestniczenia w kontrolach przedsiębiorców działających na granicy prawa;
- oferowane niskie wynagrodzenie skutkuje zatrudnianiem pracowników bez doświadczenia, spełniających niezbędne wymagania jedynie na minimalnym poziomie. Brak uzupełnienia funduszu płac grozi dalszym wzrostem fluktuacji kadr i brakiem możliwości stworzenia zespołu doświadczonych, wysokokwalifikowanych specjalistów zdolnych do prowadzenia skutecznych kontroli i efektywnego eliminowania szarej strefy w ochronie środowiska, a tym samym do skutecznego zwiększania bezpieczeństwa ekologicznego obywateli.

Lubuski Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wielkopolskim, pismem z 13.09.2021 r. poinformował, że wniosek został odrzucony, albowiem w ocenie Ministerstwa Klimatu i Środowiska dotychczasowe środki z rezerw celowych i skutki przechodzące na lata kolejne w pełni realizują postanowienia ustawy dnia 20 lipca 2018 r. *o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw*¹².

5.2. Wykonywanie zadań związanych z pozyskaniem z lasów państwowych drewna oraz jego sprzedażą

Nadleśnictwa skutecznie wykonywały zadania związane z pozyskaniem z lasów państwowych drewna oraz jego sprzedażą. Jednak nie wszystkie działania były prawidłowe.

W latach 2019–2021 (I półrocze), nadleśnictwa posiadające siedzibę w województwie lubuskim pozyskały z lasów państwowych łącznie ponad 8,5 mln m³ drewna uzyskując przychody z jego sprzedaży w kwocie ponad 1646,8 mln zł.

Pozyskanie drewna
z Lasów Państwowych

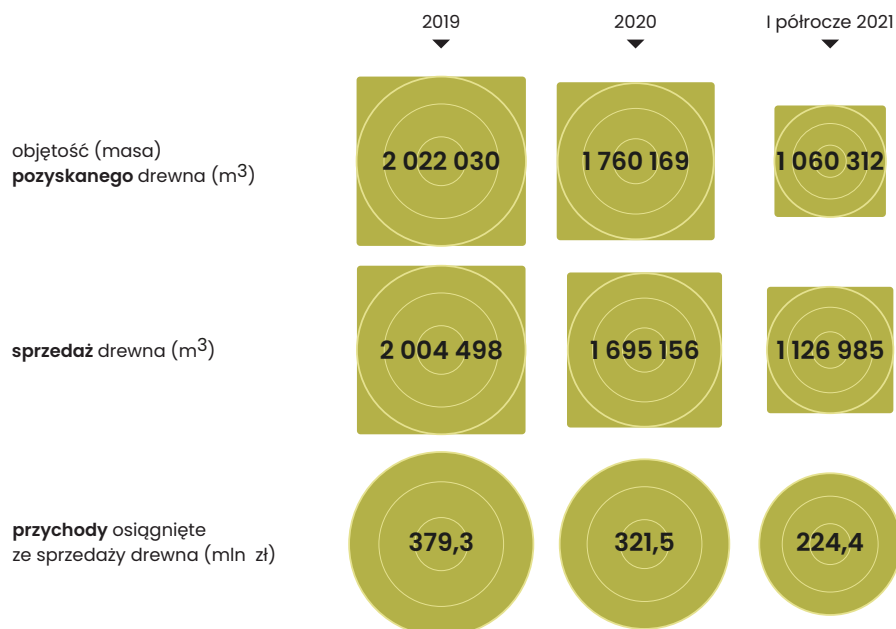
¹² Dz. U. poz. 1479, ze zm.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

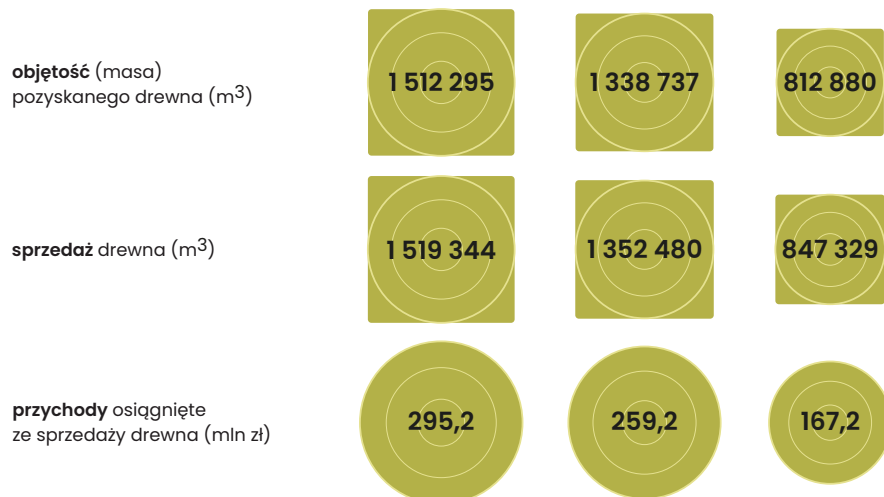
Infografika nr 3

Pozyskanie oraz sprzedaż przez nadleśnictwa mające siedzibę w województwie lubuskim – nadzorowane przez RDLP w Zielonej Górze i Szczecinie

RDLP Zielona Góra

RDPL Szczecin

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie informacji z RDLP.

Szacunki brakarskie w LP

W nadleśnictwach masę do pozyskania według szacunków brakarskich planowano, jako 10% miąższości z dziesięcioletniego etatu cięć wskazanego w PUL. Wyliczając etat cięć na poszczególne lata kierowano się, m.in. kolejnością rębów, potrzebami hodowlanymi drzewostanów, realizacją etatu powierzchniowego. Ponadto uwzględniano niewykonanie lub przekroczenie rocznego planu pozyskania w latach poprzednich (wywroty, cięcia

sanitarne, brak zbytu na surowiec). Rozmiar cięć dla nadleśnictw corocznie był weryfikowany przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Szczecinie i Zielonej Górze.

Podstawą gospodarki finansowej nadleśnictw były roczne plany finansowo-gospodarcze, które stosownie do § 6 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe¹³ zawierały zadania rzeczowe i przychody ze sprzedaży. W nadleśnictwach corocznie sporządzano i realizowano plan sprzedaży drewna według poszczególnych sortymentów. Rzetelnie prowadzono ewidencję drewna w Systemie Informatycznym Lasów Państwowych, a pozyskane drewno wprowadzano do stanu magazynowego.

Plany sprzedaży
oraz ewidencjonowanie
drewna

Nadleśnictwa w umowach zawartych z wykonawcami prac związanych z pozyskaniem i zrywką drewna określało obowiązki wykonawców w zakresie technologii realizacji przedmiotu umowy, w tym:

Umowy
z wykonawcami

- obowiązek wykonywania przedmiotu umowy przy wykorzystaniu technik oraz technologii gwarantujących minimalizację strat i zanieczyszczeń w środowisku naturalnym;
- utrzymywanie maszyn i urządzeń w stanie sprawności technicznej i czystości zapewniającej użytkowanie ich bez szkody dla bezpieczeństwa i zdrowia osób je eksploatujących oraz środowiska przyrodniczego;
- powierzanie obsługi maszyn i urządzeń technicznych osobom posiadającym odpowiednie kwalifikacje;
- wyposażenie wszystkich maszyn, ciągników i urządzeń pracujących na powierzchniach leśnych w odpowiednie zestawy (sorbenty, maty sorpcyjne itp.) do pochłaniania rozlanego paliwa lub oleju oraz innych płynów technologicznych używanych w maszynach, ciągnikach, pilarkach i innych urządzeniach pracujących w lesie oraz użycia tych środków w sytuacjach wymagających zastosowania (awarie, naprawy, tankowania itp.).

Ogledziny drewna pozostającego w lesie w zakresie prawidłowości jego cechowania wykazały, że:

Cechowanie drewna
pozyskanego w Lasach
Państwowych

- na drewnie trwale mocowano oznaczniki, tj. płytki w kolorze czerwonym, które zawierały w linii górnej numer kolejny stosu drewna oraz w linii dolnej 6-cyfrowy znak jednostki organizacyjnej, z której pochodziło drewno. Naniesione płytki były zgodne z wzorem określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 lutego 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna, wzorów urządzeń do cechowania i zasad ich stosowania oraz wzoru dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna;
- na drewno наносzono za pomocą urządzenia do cechowania drewna (tj. tarczy do trwałego odwzorowania znajdującego się na niej znaku według wzoru tarczy określonego w załączniku nr 1 do ww. rozporządzenia) logo Lasów Państwowych (§ 5 ust.1 ww. rozporządzenia).

¹³ Dz. U. Nr 134, poz. 692.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

W trzech z pięciu skontrolowanych nadleśnictw (Ośno Lubuskie, Sulęcín, Bogdaniec), logo Lasów Państwowych nie zostało naniesione przy użyciu tuszu w kolorze czarnym, tak jak określono w powyższym rozporządzeniu (zdjęcia nr 1 i nr 2). Główną przyczyną powyższego było przeoczenie przez pracowników niektórych obowiązków wynikających z ww. rozporządzenia.

Przykład

W **Nadleśnictwie Ośno Lubuskie**, poddane oględzinom drewno, zgromadzone w losowo wybranych 10 stosach na terenie Leśnictwa Świniary zawierało oznaczenie Lasów Państwowych (logotyp) o prawidłowym rozmiarze, które naniesiono za pomocą tarczy do cechowania drewna (cechówki odbiorczej) metodą odcisku na słojach drewna. Nie był to jednak znak graficzny w kolorze czarnym, o którym mowa w § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna oraz określony wzorem, stanowiącym załącznik nr 1 do tego rozporządzenia. Z wyjaśnień pracownika nadleśnictwa wynika, że nieprawidłowość powstała wskutek pominięcia obowiązków wynikających z rozporządzenia w sprawie cechowania drewna.

Zdjęcia nr 1 i nr 2

Logo Lasów Państwowych odcisnięte na kłodzie:

- bez tuszu (lewa strona) – Nadleśnictwo Ośno Lubuskie,
- z tuszem czarnym (prawa strona) – Nadleśnictwo Bytnica

Źródło: materiały kontrolne NIK.

Dokumentowanie obrotu drewnem

Podstawą do dokumentowania czynności związanych z obrotem drewna w nadleśnictwach były zasady określone w zarządzeniach Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych w sprawie zasad ewidencji przychodu i rozchodu drewna w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych¹⁴.

¹⁴ Do 21 czerwca 2021 r. zarządzenie nr 86 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 23 grudnia 2013 r. w sprawie zasad ewidencji przychodu i rozchodu drewna w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych, a od 22 czerwca 2021 r. zarządzenie nr 42 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 22 czerwca 2021 r. w sprawie zasad ewidencji przychodu i rozchodu drewna w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Prawidłowo stosowano schemat obiegu dokumentów (objętych szczegółowym badaniem) obowiązujący w nadleśnictwach, w zakresie gospodarki towarowej, dokumentów, tj. kwitów wywozowych, asygnat, rejestrów odebranego drewna, protokołów przekazania, specyfikacji manipulacyjnych oraz faktur VAT. Asygnaty, kwity wywozowe oraz protokoły przekazania były drukami ścisłego zarachowania.

Plany urządzenia lasu dla nadleśnictw, które zostały opracowane na okres 10 lat, zawierały wszystkie elementy wymagane art. 18 ust. 4 ustawy *o lasach*, tj.:

- opis lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia według stanu na 1 stycznia,
- analizę gospodarki leśnej w minionym okresie,
- program ochrony przyrody,
- określenie zadań, w tym dotyczących: ilości przewidzianego do pozyskania drewna, określonego oddzielnie, jako etat miąższościowy użytków rębnych oraz etat powierzchniowy użytków przedrębnych, zalesień i odnowień, pielęgnowania i ochrony lasu, w tym również ochrony przeciwpożarowej, gospodarki łowieckiej oraz potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej.

Plan urządzenia lasu

NIK dostrzega zagrożenia związane z pozyskiwaniem przez Lasy Państwowe drewna w oparciu o niezatwierdzony plan urządzenia lasu. Każde ze skontrolowanych pięciu nadleśnictw¹⁵ prowadziło (przez okres od 5 miesięcy do 119 miesięcy) gospodarkę leśną – w tym pozyskiwało drewno (łącznie o wartości 56 mln zł i objętości 300 tys. m³) bez uprzedniego (art. 22 ust. 1 ustawy *o lasach*) zatwierdzenia przez właściwego Ministra planu urządzenia lasu. Zdaniem NIK, prowadzenie pozyskania drewna w oparciu o niezatwierdzony plan nie spełnia zasady określonej w art. 7 ust. 1 ustawy *o lasach*, stanowiącej, że trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu oraz obowiązku wynikającego z art. 35 ust. 1 ustawy *o lasach* tj., że nadleśniczy prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu¹⁶.

Zagrożenia
związane z PUL

Przykład

Obowiązujący na lata 2015–2024 Plan Urządzenia Lasu dla **Nadleśnictwa Sulęcina** powstał w trakcie następujących prac:

- zwołanie Komisji Założeń Planu przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie celem wypracowania „Założeń do sporządzenia projektu Planu Urządzenia Lasu” wraz z Programem Ochrony Przyrody i Prognozą oddziaływania tego Planu na środowisko. Posiedzenie Komisji odbyło się w dniu 17 grudnia 2012 r.;

¹⁵ W latach 2019–2021 (I półrocze) nadleśnictwa mające siedzibę na terenie województwa lubuskiego pozyskały bez zatwierdzonego planu urządzenia lasu drewno o objętości 756 tys. m³ (szacunkowa wartość 148,8 mln zł).

¹⁶ Stosownie do § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie *szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1302), dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych zleca sporządzenie planu urządzenia lasu.

- zwołanie w dniu 21 listopada 2014 r. przez Dyrektora RDLP narady techniczno-gospodarczej, której przedmiotem była m.in. analiza gospodarki leśnej za okres obowiązywania poprzedniego PUL wraz z oceną oddziaływania na środowisko czynności gospodarczych;
- przekazanie protokołu wraz z projektem PUL oraz Prognozą oddziaływania na środowisko do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska¹⁷ i do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego¹⁸ z prośbą o wydanie opinii;
- skierowanie w dniu 28 października 2015 r. projektu PUL wraz z podsumowaniem za pośrednictwem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych do zatwierdzenia przez Ministra Środowiska;
- zatwierdzenie przez Ministra Środowiska decyzją z dnia 16 listopada 2015 r. PUL dla Nadleśnictwa Sulęcina na lata 2015–2024¹⁹.

Z powyższego wynika, że Nadleśnictwo Sulęcina prowadziło gospodarkę leśną:

- w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 12 lutego 2015 r., mimo braku opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim,
- w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 15 listopada 2015 r., mimo braku zatwierdzonego PUL²⁰.

Poprzednio obowiązujący PUL dla Nadleśnictwa Sulęcina na okres 2005–2014 został zatwierdzony ostatecznie przez Ministra Środowiska w dniu 1 sierpnia 2014 r. Przyczyną tak długiego okresu do ostatecznego zatwierdzenia PUL, było m.in. odwołanie od decyzji wniesione przez Klub Przyrodników ze Świebodzina.

W okresie objętym kontrolą, pozyskanie drewna z obszarów objętych ochroną przyrody w Nadleśnictwie Sulęcina miało miejsce z terenu obszaru Natura 2000

- Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie, z którego pozyskano 84 946 m³ drewna, z tego w Leśnictwie Trzemeszno pozyskano 15 470 m³ drewna (w tym: sosny – 8340 m³). W trakcie realizacji PUL na obszarze Natura 2000 Nadleśnictwo Sulęcina prowadziło prace zrębowe również w drzewostanach bukowych. Drzewostany te były w wieku od około 110 do 150 lat. Wiek rębności zgodnie z PUL wynosił dla buka 120 lat. Na powierzchniach zrębowych pozostawiane były pojedyncze, stare drzewa oraz grupy drzew.

Z informacji z Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Zielonej Górze wynika m.in., że stosownie do okoliczności przedstawionych przez Ministra Klimatu i Środowiska, w piśmie kierowanym do Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (pismo DLŁ-WKO.050.95.2021.RB z dnia 5.08.2021 r.): *Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2021 r. poz. 1275), nadleśniczy prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu oraz odpowiada za stan lasu. Jednocześnie ustawodawca nie określił terminu opracowania projektu planu, terminów kontroli, uzgadniania, zatwierdzania, czy przekazania nadleśniczemu zatwierdzonego przez ministra planu urządzenia lasu. Przepisy prawa wskazują jedynie ostateczny termin rozpoczęcia prac oraz ich zakres, w tym obowiązek opisanie lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia na dzień 1 stycznia pierwszego roku obowiązywania planu*

¹⁷ Projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. – pismo nr WOOŚ-I.410.21.2015.RD z dnia 13 lutego 2015 r.

¹⁸ Projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko został zaopiniowany przez Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. – pismo nr WOOŚ-I.410.21.2015.RD z dnia 13 lutego 2015 r.

¹⁹ Decyzja Nr DLP.I.611.13.2015.LP z dnia 16 listopada 2015 r.

²⁰ W okresie tym Nadleśnictwo Sulęcina pozyskało 95.678,50 m³ drewna.

urządzenia lasu (sporządzenia opisu taksacyjnego), oraz określenie zadań i ich rozliczenie w okresie obowiązywania planu bez podziału na poszczególne lata (z reguły w okresie 10 lat). Pozwala to na odpowiednie zbilansowanie planu i jego wykonania w dziesięcioleciu. Można realizować plan urządzenia lasu w początkowych latach jego obowiązywania, na podstawie wskazań gospodarczych zawartych w opisach taksacyjnych, bez obawy, że nastąpi tu niezgodność realizacyjna po zatwierdzeniu tego planu przez ministra właściwego do spraw środowiska. Ustawodawca nadał tym samym szerokie uprawnienia nadleśniczemu w zakresie możliwości dopasowania realizacji planu urządzenia lasu do aktualnej sytuacji, w tym reagowania na stan lasu zmieniający się np. w wyniku zjawisk klęskowych, przy jednoczesnym zachowaniu nadzoru właściwych jednostek i organów, tj. dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, czy ministra właściwego do spraw środowiska. Wobec powyższego, należy zauważyć, że zatwierdzenie planu urządzenia lasu przez ministra właściwego do spraw środowiska ma charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny (nie wprowadza nowego stanu prawnego, czy też faktycznego, a jedynie potwierdza zastany na określonej dacie stan faktyczny gruntu leśnego) oraz określa zadania do realizacji w okresie 10 lat obowiązywania planu. Minister właściwy do spraw środowiska zatwierdza więc plan urządzenia lasu, który w istocie stanowi podstawę gospodarki leśnej od początku okresu jego obowiązywania, tym samym potwierdza autorytatywnie istnienie i zakres dokumentu, który obowiązywał już wcześniej z mocy przepisów prawnych. Decyzje deklaratoryjne mogą być wydawane w każdym czasie, ponieważ nie kreują nowych stanów prawnych, a tylko stwierdzają ich istnienie. Decyzja deklaratoryjna zbliżona jest pod tym względem do zaświadczenia, które stwierdza istnienie pewnego stanu faktycznego albo prawnego, ustalonego wcześniej. W związku z powyższym, brak zatwierdzenia przez ministra właściwego do spraw środowiska planu urządzenia lasu nie stanowi przeszkody w wypełnianiu przez nadleśniczego obowiązku prowadzenia gospodarki leśnej oraz reagowania na stan lasu.

Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U. poz. 1302) wskazano, że sporządzenie planu urządzenia lasu dla lasów stanowiących własność Skarbu Państwa zleca właściciel lasu (należy mieć na względzie, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o lasach za właściciela lasu uważa się osobę fizyczną lub prawną będącą właścicielem albo użytkownikiem wieczystym lasu oraz osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej będącą posiadaczem samoistnym, użytkownikiem, zarządcą lub dzierżawcą lasu), a w przypadku lasów będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe – dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, nie później niż na 15 miesięcy przed upływem okresu obowiązywania dotychczasowego planu urządzenia lasu. W związku z powyższym, w § 19 pkt 8 Statutu Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, stanowiącego załącznik do zarządzenia nr 50 Ministra Ochrony Środowiska, Zasiobów Naturalnych i Leśnictwa z 18 maja 1994 r. w sprawie nadania Statutu Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe, określono, że dyrek-

tor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych koordynuje i organizuje prace związane ze sporządzaniem planów urzędzenia lasu. Jednocześnie jednak z przepisów prawa wynika, że nie jest możliwe zatwierdzanie przez ministra właściwego do spraw środowiska planów urzędzenia lasu przed rozpoczęciem terminu, na jaki plany te zostały opracowane.

5.3. Prowadzenie nadzoru nad realizacją zadań

Starostowie w ograniczonym zakresie i nieskutecznie prowadzili nadzór nad pozyskaniem drewna przez właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Każde ze skontrolowanych pięciu nadleśnictw, realizujące zadania na podstawie porozumień ze starostami, nieprawidłowo lub nierzetelnie legalizowało drewno pozyskane przez właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Nadzór starostów

Skontrolowani starostowie sprawowali nadzór nad gospodarką leśną, w tym nad pozyskaniem drewna, na obszarze 5110 ha lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa składającym się z ok. 5340 działek. W objętych kontrolą nadleśnictwach pod nadzór nadleśniczych podlegała gospodarka leśna prowadzona na powierzchni ponad 1091 ha lasów (ok. 920 działek).

Sporządzanie świadectw legalności pozyskania drewna

Wszyscy starostowie oraz nadleśniczowie wywiązywali się z obowiązku określonego w art. 14a ust. 3 ustawy o lasach, dotyczącego cechowania drewna pozyskanego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, przy czym dokumenty stwierdzające legalność pozyskania drewna sporządzane były przez pracowników starostw, osób z którymi starostowie zawierali umowy cywilnoprawne lub pracowników nadleśnictw (na podstawie zawartych porozumień).

W latach 2019–2021 (I półrocze) w skontrolowanych starostwach:

- sporządzano średnio 621 świadectw legalności pozyskania drewna, którymi zalegalizowano średnio 11 629,9 m³ drewna. Najmniejsze pozyskanie drewna we wskazanym okresie odnotowano w Starostwie Powiatowym w Gorzowie Wielkopolskim (356 m³), natomiast największe w Starostwie Powiatowym w Zielonej Górze (6112,8 m³);
- średnie pozyskanie drewna w przeliczeniu na 1 ha lasu niestanowiącego własności Skarbu Państwa wynosiło 2,3 m³/ha, przy czym najmniejsze pozyskanie było w powiecie gorzowskim (0,4 m³/ha), a największe (3,4 m³/ha) odnotowano w powiecie zielonogórskim.

Skontrolowane nadleśnictwa, w latach 2019–2021 (I półrocze) sporządziły łącznie 120 świadectw legalności pozyskania drewna, przy czym najwięcej dokumentów sporządziło Nadleśnictwo Bogdaniec (45 sztuk), a najmniej Nadleśnictwo Ośno Lubuskie (dziewięć sztuk).

W skontrolowanych jednostkach, dokumenty stwierdzające legalność pozyskania drewna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, nie były drukami ścisłego zarachowania, gdyż aktualne uregulowania prawne takiego obowiązku nie przewidują.

Ewidencja świadectw legalności pozyskania drewna

Tylko jedno starostwo prowadziło rzetelną, z informatyzowaną ewidencję dokumentów stwierdzających legalność pozyskania drewna, o których mowa w art. 14a ust. 3 ustawy o lasach. W pozostałych starostwach ewidencja była prowadzona w postaci papierowej, również w sposób nierzetelny.

Przykład

W **Starostwie w Gorzowie Wielkopolskim**, nie prowadzono elektronicznej lub papierowej ewidencji świadectw legalności pozyskania drewna i dlatego nie można jednoznacznie stwierdzić, czy Starosta otrzymał wszystkie świadectwa, czy nadleśnictwa prawidłowo wskazały ilość pozyskanego drewna na potrzeby sporządzenia sprawozdania L-03. Z wyjaśnień wynika, że prawdopodobnie w 2019 r. i 2020 r. Starostwo nie otrzymało od nadleśnictw wszystkich kopii świadectw legalności pozyskania drewna. Zadeklarowano jednocześnie, założenie i bieżące prowadzenie rejestru świadectw pozyskania legalności drewna.

Natomiast wszystkie skontrolowane nadleśnictwa prawidłowo prowadziły ewidencję sporządzonych świadectw legalności pozyskania drewna.

W trzech (spośród czterech) objętych kontrolą starostwach oraz we wszystkich skontrolowanych nadleśnictwach stwierdzono sporządzanie świadectw legalności pozyskania drewna (o których mowa w art. 14a ust. 3 ustawy *o lasach*) w sposób nierzetelny lub nieprawidłowy (niezgodnie ze wzorem ustalonym w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 lutego 1998 r. *w sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna, wzorów urzędzeń do cechowania i zasad ich stosowania oraz wzoru dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna*).

Ustalono w toku kontroli nieprawidłowości polegały m.in. na niewskazywaniu podstawy pozyskania drewna, nadawanie tych samych numerów więcej niż jednemu dokumentowi, nieujmowanie w nich wszystkich wymaganych informacji, czy występowanie braków pieczęci nagłówkowej.

Nierzetelne
lub nieprawidłowe
wystawianie świadectw
legalności pozyskania
drewna

Przykłady

W **Starostwie w Krośnie Odrzańskim** analiza dotycząca wszystkich świadectw legalności pozyskania drewna sporządzonych w okresie od 01.07.2020 r. do 30.06.2021 r. (łącznie 31 świadectw) wykazała m.in., że:

- w treści 10 świadectw nie zapisano, czy drewno pozyskano na podstawie *UPUL*, czy na podstawie decyzji (tj. na podstawie dokumentacji urzędzeniowej);
- w treści w 13 świadectw nie wpisano, że wydano je na podstawie decyzji Starosty określających zadania z zakresu gospodarki leśnej;
- przy legalizacji pozyskiwanego drewna nie uwzględniano wymagań ochrony środowiska. Przed wydaniem w 2021 r. dwóch decyzji zezwalających na wycinkę drzewa przy liniach kolejowych nie przeprowadzono oględzin, które pozwoliłyby zweryfikować dane zawarte w piśmie wnioskodawcy w zakresie niewystępowania chronionych gatunków drzew, ich obwodu, liczby, usytuowania drzew względem obszarów cennych przyrodniczo,

W **Starostwie w Gorzowie Wielkopolskim** analiza zapisów zawartych w 29 świadectwach legalności pozyskania drewna sporządzonych w 2019 r. oraz w 2020 r. (tj. zapisy wszystkich świadectw sporządzonych w tym okresie) przez sześć nadleśnictw, wykazała m.in., że:

- w treści dwóch świadectw zapisano, iż świadectwa zostały sporządzone przez urząd rejonowy;
- trzy świadectwa zostały sporządzone w programie komputerowym nadleśnictwa. Sporządzony wydruk nie zawierał wszystkich niezbędnych elementów określonych w załączniku nr 6 do rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 lutego 1998 r. *w sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna, wzorów urzędzeń do cechowania i zasad ich stosowania oraz wzoru dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna*;

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

- w treści sześciu świadectw nie określono, czy świadectwa sporządzono na podstawie *UPUL* lub na podstawie decyzji starosty określającej zadania z zakresu gospodarki leśnej;
- w treści 27 świadectw nie wskazano, iż zostały one wydane z upoważnienia starosty (w treści tych świadectw zapisano, iż sporządził je nadleśniczy lub leśniczy); z treści porozumień zawartych przez Starostę z nadleśniczymi wynikało, że w szczególności przy sporządzaniu świadectw nadleśniczy posługuje się swoją imienną pieczęcią z dopiskiem „z upoważnienia Starosty Powiatu Gorzowskiego”.

Zdaniem NIK, powstanie nieprawidłowości spowodowane było niewłaściwą realizacją obowiązków przez pracowników. Pomimo zapisów w porozumieniach (powierzających cechowanie części drewna) zawartych przez starostów z nadleśniczymi, dotyczących możliwości podejmowania kontroli realizacji zadań, nie korzystano z tego uprawnienia. Było to działanie nierzetelne tym bardziej, że starostowie często nie posiadali informacji na temat prawidłowości jego wykonywania.

Nieprawidłowe pozyskiwanie drewna

W Starostwie w Krośnie Odrzańskim oraz Nadleśnictwie Rzepin ustalono, że część drewna (z lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa) została pozyskana przez właścicieli lasów bez lub niezgodnie z dokumentacją urzędzeniową (art. 23 ust. 4 ustawy *o lasach*).

Przykłady

W **Starostwie w Krośnie Odrzańskim**²¹ ustalono, że pozyskiwano drewno pomimo nieposiadania dokumentacji urzędzeniowej (jedynie 9,5% nadzorowanych lasów posiadało taką dokumentację). Aby zalegalizować pozyskiwane drewno, wydawano (na wniosek właścicieli lasów) decyzje o konieczności dokonania trzebieży później. W 2020 r. oraz w I półroczu 2021 r. wydano sześć takich decyzji, uprawniających do pozyskania 474 m³ drewna. Legalizacja pozyskanego drewna pozostawała w sprzeczności z ustawą *o lasach*, która dopuszcza pozyskanie drewna (bez dokumentacji urzędzeniowej) jedynie w sytuacjach losowych. Pracownik starostwa wyjaśnił, że wydawał decyzje dotyczące trzebieży pomimo braku dokumentacji urzędzeniowej kierując się interesem wnioskodawców pragnących pozyskać drewno,

W **Nadleśnictwie Rzepin**, w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa:

- zalegalizowano (w 2020 r.) pozyskanie drewna (20,51 m³) z lasów dla których nie było aktualnej dokumentacji urzędzeniowej ani decyzji starosty, a z notatki leśniczego nie wynikało jaka ilość drzew i na jakiej powierzchni wymaga cięć,
- pozyskano (2019–I półrocze 2021) więcej o 107,27 m³ drewna niż wynikało z dokumentacji urzędzeniowej (dziewięć świadectw pozyskania drewna).

Według Nadleśniczego drewno zostało zalegalizowane, aby umożliwić właścicielowi lasu zagospodarowanie pozyskanego surowca. Według nadleśniczego masa pozyskania drewna jest wielkością szacunkową, określoną na dzień sporządzania dokumentacji.

Zawiadomienia w sprawie wykroczeń lub przestępstw

Szkodnictwo leśne regulują zapisy rozdziału XIX *Kodeksu wykroczeń*, natomiast *Kodeks karny* odnosi się w szczególności do powodowania zniszczeń w świecie roślinnym lub zwierzęcym. Przy czym, stosownie do art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks postępowania karnego*²², instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością

²¹ Na terenie powiatu znajdowało się sześć obszarów Natura 2000.

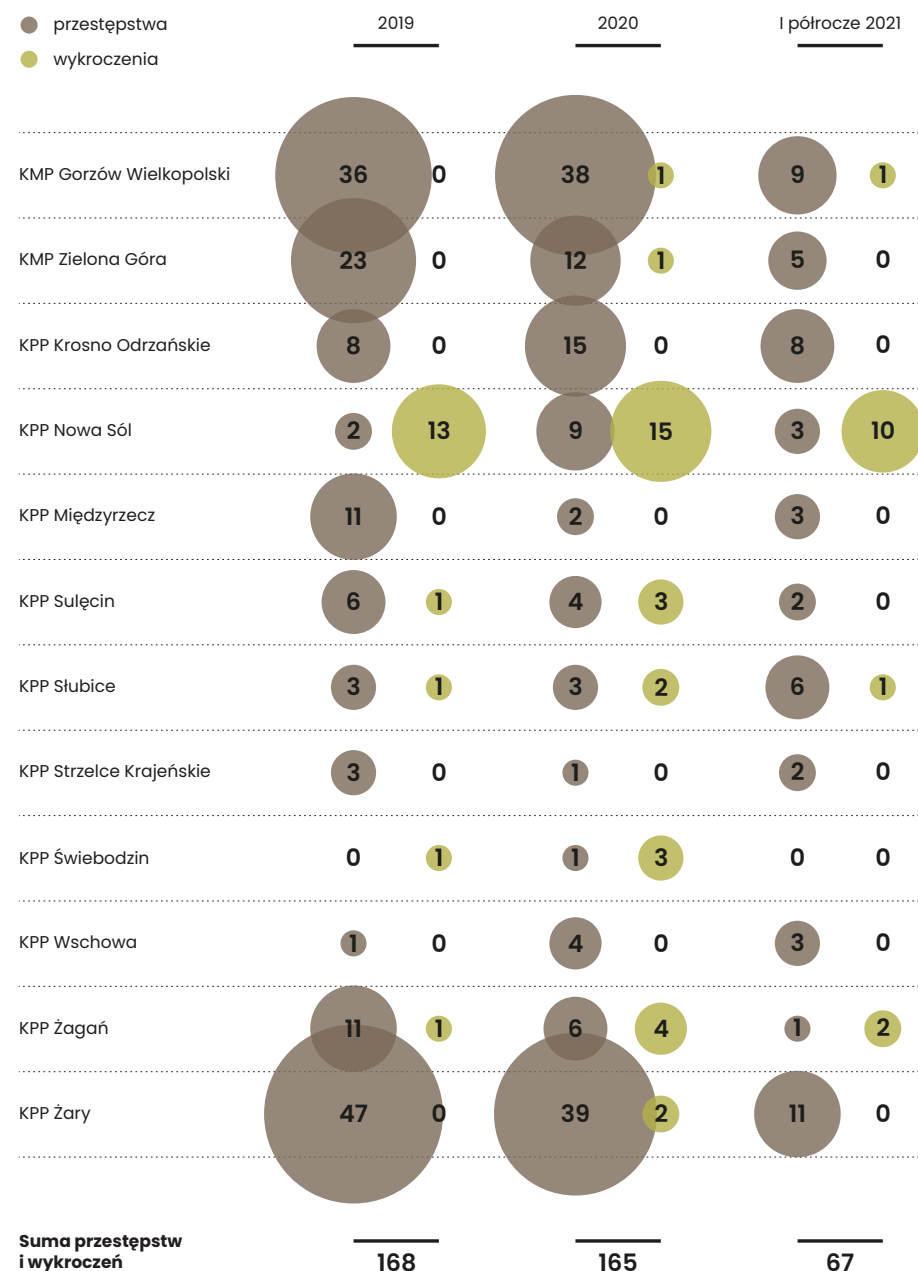
²² Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

Infografika nr 4

Szkodnictwo leśne w województwie lubuskim

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie informacji Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim.

Wszystkie skontrolowane starostwa wywiązywały się każdorazowo z obowiązku zgłaszania do właściwych organów uzasadnionego podejrzenia popełniania wykroczenia lub przestępstwa dotyczącego nielegalnego pozyskania drewna.

Przykłady

Do **Starostwa Powiatowego w Krośnie Odrzańskim** właściciel gruntów leśnych (położonych 2,5 km od granicy miasta powiatowego) wystąpił z wnioskiem o wydanie decyzji zezwalającej na zmianę lasów na użytki rolne określając m.in., że działkę planuje przeznaczyć na cele rolno-budowlane, a w przyszłości pod zabudowę. Kontrola NIK wykazała, że z terenu działki wycięto drzewa, na nieruchomości znajdowały się już jedynie pojedyncze stopy drewna akacjowego do wywieżenia, zaś sam teren działki został ogrodzony metalową siatką (fotografia nr 3). Pismem z 12.10.2020 r. (nr BS.606.1.2020) adresowanym do Komendy Powiatowej Policji w Krośnie Odrzańskim, Starostwo złożyło zawiadomienie w sprawie polegającej na samowolnym i bez wymaganego zezwolenia usunięciu drzew z lasu o powierzchni 3,08 ha. W uzasadnieniu zapisano m.in., że: w dniu 12.10.2020 r. działka ta była oznaczona jako las; dla tego terenu nie była opracowana inwentaryzacja stanu lasu; drzewostan na całej powierzchni został usunięty, a pozyskane drewno częściowo ułożone w regularne stopy; właściciel lasu nie występował w wydanie zezwolenia na usunięcie drzew i nie było prowadzone postępowanie w tym zakresie zarówno przez Burmistrza Krosna Odrzańskiego, jak i Starostę Krośnieńskiego. Pismem z dnia 09.09.2021 r., Komendant Powiatowej Policji w Krośnie Odrzańskim poinformował, że zebrano w powyższej sprawie dostateczny materiał dowodowy i Komenda skieruje w tej sprawie wnioski o ukaranie do Sądu Rejonowego w Krośnie Odrzańskim,

Pismem **Starostwa Powiatowego w Gorzowie Wielkopolskim** z 26.01.2021 r., adresowanym do Komendy Miejskiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim, zawiadomiono o możliwości popełnienia wykroczenia z art. 158 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – *Kodeks wykroczeń*, tj. o wyręb drzewa w lesie niezgodnie z warunkami. Pismem z 05.02.2021 r. Komisariat Policji poinformował starostę m. in., że w Komisariacie Policji prowadzone jest postępowanie przygotowawcze w sprawie o wyręb drzewa w lesie niezgodnie z warunkami. Pismem z dnia 07.10.2021 r., Komendant Komisariatu Policji poinformował, że postępowanie w tej sprawie zakończyło się w dniu 09.06.2021 r. jego umorzeniem z powodu niewykrycia sprawcy, a postanowienie o umorzeniu dochodzenia uprawomocniło się 21.06.2021 r.

Zdjęcie nr 3

Działka o powierzchni 3,08 ha, z której właściciel samowolnie pozyskał drewno

Źródło: materiały kontrolne NIK.

Dane w ewidencji
gruntów i budynków

Art. 22 ust. 2 ustawy – *Prawo geodezyjne i kartograficzne* nakłada obowiązek zgłaszania właściwemu staroście zmiany danych objętych ewidencją gruntów i budynków, w terminie 30 dni, licząc od dnia powstania tych zmian. Terminowe dokonywanie wpisu aktualnych danych do ewidencji gruntów, czy okresowa weryfikacja zawartych w niej danych odgrywają

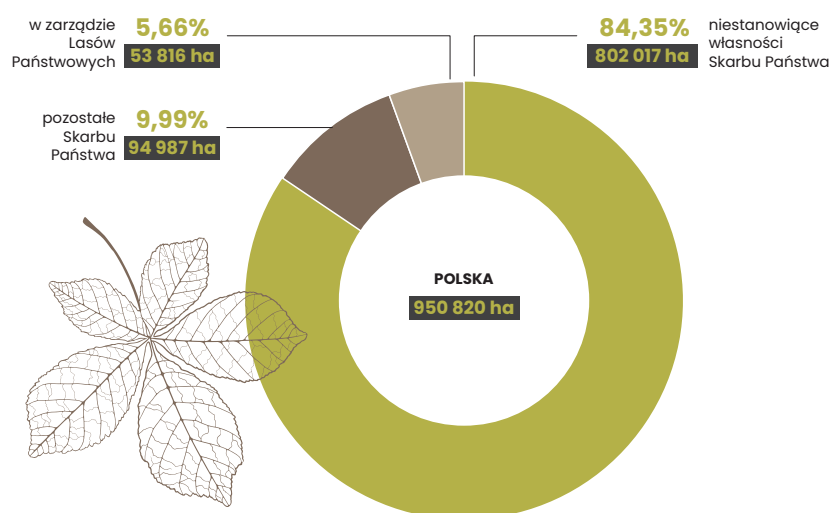
znaczącą rolę w sprawowaniu skutecznego i rzetelnego nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa. Tymczasem w trzech skontrolowanych starostwach nie nadzorowano skutecznie realizacji obowiązku właścicieli nieruchomości dokonywania zgłaszania zmian danych objętych ewidencją gruntów i budynków, w następstwie czego ewidencja nie była w pełni rzetelna w zakresie lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. Terminowe dokonywanie wpisu aktualnych danych do ewidencji gruntów, czy okresowa weryfikacja zawartych w niej danych odgrywają znaczącą rolę w sprawowaniu skutecznego i rzetelnego nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa. NIK zauważa, że udostępnianie danych o lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa jest utrudnione, gdyż starostowie nie mają ustawowego obowiązku ich przekazywania do *Banku danych o lasach*. Biorąc pod uwagę rozwój nowoczesnych technologii, zasadnym jest uregulowanie tych kwestii, gdyż posiadanie aktualnych i pełnych danych sprzyjać będzie wykorzystywaniu na większą skalę informacji geoprzestrzennych, m.in. w celu efektywniejszego egzekwowania realizacji obowiązków w zakresie gospodarki leśnej oraz zapobiegania nielegalnego pozyskiwania drewna.

Wyniki (cykl 2015–2019) *Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu*²³ wskazują m.in. na:

- niewywiązywanie się z niektórych obowiązków związanych z prowadzeniem ewidencji gruntów, w tym wynikających z § 44 *rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków*²⁴;
- że lasy poza ewidencją²⁵ zajmują łącznie w Polsce 950.820 ha, z czego 84,35% to lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa.

Infografika nr 5

Struktura lasów poza ewidencją według form własności

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie *Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów, Wyniki III cyklu* (lata 2015–2019).

²³ <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/wisl>, s. 27, 34, 68, 96, 160 [dostęp: 26.11.2020 r.].

²⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 393.

²⁵ Lasy poza ewidencją – obszary z roślinnością leśną niebędące lasami według zapisów ewidencji gruntów i budynków.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Ustalenia kontroli NIK w województwie lubuskim wykazały, że tylko w jednym starostwie (w Żaganiu) nie stwierdzono w toku kontroli różnic pomiędzy ewidencją gruntów i budynków w zakresie lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. W pozostałych starostwach występowały różnice pomiędzy danymi w ewidencji gruntów i budynków, a stanem faktycznym.

Przykłady

W Starostwie Powiatowym w Zielonej Górze, część działek wokół Jeziora Wojnowskiego figurowała w ewidencji gruntów jako las. Natomiast analiza zapisów UPUL dla 25 działek położonych w sąsiedztwie tego jeziora wykazała m.in., że:

- przy dwóch numerach działek były zamieszczone adnotacje dotyczące wskazań gospodarczych (planowane): *prowadzić gospodarkę związaną z wypoczynkiem i rekreacją*. W opisie taksacyjnym lasu zawarto dla obydwu działek m.in. opis *utwardzone ścieżki spacerowe i infrastruktura związana z rekreacją i wypoczynkiem*. Działki posiadały łączną powierzchnię 1,02 ha;
- przy jedenastu numerach działek były zamieszczone adnotacje *uregulować stan formalno-prawny kategorii gruntu* lub *uregulować stan prawny zabudowy letniskowej*, gdyż przedmiotowe nieruchomości były częściowo wylesione lub zabudowane zabudową letniskową. Działki (zdjęcie nr 4 i nr 5) posiadały łączną powierzchnię ok. 0,50 ha. Podobne adnotacje zawierały poprzednio obowiązujące dokumentacje: UPUL na okres 01.01.1995 r. do 31.12.2004 r. oraz Inwentaryzacja stanu lasu na okres 01.01.2005 r. do 31.12.2014 r.

W Starostwie Powiatowym w Gorzowie Wielkopolskim, stwierdzono wykorzystywanie działki leśnej (należącej do gminy Lubiszyn) jako cmentarza. Dotychczasowy cmentarz został powiększony o teren działki leśnej, a następnie trwale ogrodzony (zdjęcie nr 6).

Zdjęcia nr 4 i nr 5

Działki użytkowane rekreacyjnie, a oznaczone w ewidencji jako las

Źródło: materiały kontrolne NIK.

Zdjęcie nr 6

Działka użytkowana jako cmentarz, a oznaczona w ewidencji jako las

Źródło: materiały kontrolne NIK.

Następstwem nierzetelnego prowadzenia ewidencji gruntów i budynków, poza częściowo nieprawidłowymi danymi wykorzystywanymi do wymiaru podatków lokalnych, było przekazywanie do nadzoru (w drodze porozumień zawieranych przez starostów z nadleśniczymi) terenów, które nie były lasami.

W każdym ze skontrolowanych starostw stwierdzono nieprawidłowości związane ze sporządzaniem *L-03 sprawozdań o lasach prywatnych (osób fizycznych i prawnych)*, gdyż zawierały one, jak ustaliła kontrola NIK, błędy. Przyczyną powyższego było traktowanie obowiązków w tym zakresie z nie należytą starannością. Nieprawidłowości polegały m.in. na: podawaniu nieprawidłowych wielkości pozyskania drewna, niewykazywaniu drewna pozyskanego przez gminy, przedstawianiu nieprawidłowych powierzchni lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, błędnym wykazywaniu powierzchni lasów objętych uproszczonymi planami urzędzeniami lasów.

Prowadzenie
sprawozdawczości

Przykład

W Starostwie Powiatowym w Gorzowie Wielkopolskim w sprawozdaniu L-03 za 2019 r. wykazano, że pozyskano drewno z lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa ogółem o objętości 85 m³, a sprawozdaniu za 2020 r. wykazano, że pozyskano drewno o objętości 271 m³. Analiza danych zawartych we wszystkich świadectwach legalności pozyskania drewna sporządzonych przez nadleśnictwa wykazała natomiast, że w 2019 r. ww. nadleśnictwa sporządziły świadectwa legalności pozyskania takiego drewna ogółem o objętości 106,15 m³ (o objętości o 21,15 m³ większej niż zawarta w sprawozdaniu Starostwa L-03 za 2019 r.), a w 2020 r. o objętości 432,84 m³ (o objętości o 161,84 m³ większej niż w sprawozdaniu Starostwa L-03 za 2020 r.). W sprawozdaniu Starostwa L-03 za 2020 r. nie wykazano również drewna pozyskanego przez gminę Santok. Ze świadectwa legalności pozyskania drewna nr 1/2020 sporządzonego przez nadleśnictwo wynika, że gmina Santok pozyskała i ocechowała drewno o objętości 9,22 m³. Ponadto w sprawozdawczości, nie wykazano drewna o wartości 355 120 zł wyciętego w związku działaniami zarządcy linii kolejowej. W Starostwie w Gorzowie Wielkopolskim w sprawozdaniu Rb-28S za 2020 r. wydatki w kwocie 5659 zł ujęto w nieprawidłowym dziale i rozdziale klasyfikacji budżetowej (dział 020 *Leśnictwo* i rozdział 02002).

Nieprawidłowe wypełnianie obowiązków sprawozdawczych w połączeniu z brakiem kontroli prowadzonych w nadleśnictwach (z którymi starostowie zawierali porozumienia) skutkowało niewłaściwym obrazem pozyskania drewna w lasach niepaństwowych. Powyższe stanowiło również jedną z przyczyn różnic $(11\,553\text{ m}^3)^{26}$ w zakresie danych dotyczących objętości pozyskanego drewna²⁷ w tych lasach w województwie lubuskim, prezentowanych na podstawie sprawozdań i szacunkowych wyników *Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów*. Zdaniem NIK, lekceważenie obowiązków sprawozdawczych może skutkować przyjęciem przez Państwo błędnych założeń dla polityki dotyczącej lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Dowolność przy zmianie lasu na użytek rolny

Wszystkie dziewięć skontrolowanych decyzji administracyjnych²⁸, wydanych łącznie przez dwóch starostów (wszystkich którzy wydawali decyzje), dotyczących zmiany lasów (łączna powierzchnia 9,03 ha) na użytki rolne, zawierało istotne błędy lub zostało wydanych po przeprowadzeniu nierzetelnego postępowania (braku przeprowadzenia wszystkich czynności dowodowych lub odpowiednich analiz). Było to niezgodne z art. 13 ust. 2 i 3 ustawy *o lasach*, gdyż zmiana lasu (w tym trybie) była dopuszczalna jedynie na użytek rolny i to w przypadkach szczególnie uzasadnionych potrzeb właścicieli lasów. Tymczasem ujawniono, że przepis wykorzystywano do zmiany lasu na tereny inwestycyjne lub dokonywania zmiany lasu na użytek rolny, bez obligatoryjnego rozstrzygnięcia dotyczącego środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia mogącego oddziaływać na środowisko.

Starostowie, korzystając z uprawnienia określonego w art. 13 ust. 2 i 3 ustawy *o lasach* (*zmiana lasu na użytek rolny jest dopuszczalna w przypadkach szczególnie uzasadnionych potrzeb właścicieli lasów*) wydawali decyzje, które nie tylko nie uwzględniały przesłanek *szczególnie uzasadnionej potrzeby*, ale również takie, które stanowiły odstępstwo od zasad dotyczących lasów (art. 8 ustawy *o lasach*) określających, że gospodarkę leśną prowadzi się z zachowaniem powszechnej ochrony lasów, trwałości utrzymania lasów, powiększania zasobów leśnych. Jak wyjaśnili pracownicy wynikało to z przeoczenia przesłanek zawartych w ustawie.

Przykłady

W Starostwie Powiatowym w Żaganiu, wskutek niewłaściwego nadzoru nad pracownikiem:

- sześć z ośmiu postępowań prowadził Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Nieruchomości, co stało w sprzeczności z § 22 ust. 9 pkt 1 Regulaminu Organizacyjnego Starostwa zgodnie z którym prowadzenie spraw

²⁶ O szacunkowej wartości 2 274 093 zł $[(25\,813\text{ m}^3 - 14\,260\text{ m}^3) \cdot 196,84\text{ zł/m}^3]$. Z Rocznika Statystycznego Leśnictwa (Główny Urząd Statystyczny 2020) wynika, że: w województwie lubuskim w lasach prywatnych pozyskano 14.260 m³ drewna, a powierzchnia lasów prywatnych wynosiła 12 971,3 ha. Natomiast z szacunków zawartych w Wieloobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasu (opracowanej przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji) wynika, że średnioroczne pozyskanie drewna w lasach prywatnych w województwie lubuskim wynosiło 1,99 m³/ha czyli łączne szacunkowe pozyskanie drewna w lasach prywatnych wynosiło 25 813 m³ (1,99 m³/ha x 12 971,3 ha).

²⁷ Według komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 20 października 2020 r., średnia cena drewna za pierwsze trzy kwartały 2020 r. wynosiła 196,84 zł/m³.

²⁸ Wydanych przez dwóch Starostów (Krosno Odrzańskie, Żagań), do których wpływały wnioski.

i wydawanie decyzji administracyjnych w tym zakresie należało do kompetencji Wydziału Rolnictwa, Ochrony Środowiska i Budownictwa z filią w Szprotawie²⁹;

- w pięciu postępowaniach ze zgromadzonej dokumentacji wynikało, że zmiana użytkowania lasu dotyczyła planowanych inwestycji³⁰;
- w siedmiu postępowaniach nie przeprowadzono wizji terenowej, w celu ustalenia stanu lasu na działce, która miała być przedmiotem zmiany użytkowania (w trzech postępowaniach brak było dokumentacji urzędniczej dla działek leśnych);
- we wszystkich ośmiu postępowaniach nie przeprowadzono analizy stanu wynikającego z posiadanej dokumentacji leśnej przedmiotowych działek, nie oszacowano jakie zasoby drewna zostaną uszczuplone;
- we wszystkich ośmiu postępowaniach nie badano spełnienia przesłanki *szczególnie uzasadnionej potrzeby*³¹ właściciela lasu w kontekście zasad wynikających z treści art. 8 ustawy o lasach, tj. zasady powszechnej ochrony lasów, zasady trwałości utrzymania lasów, zasady ciągłości i równoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów, zasady powiększania zasobów leśnych – i w konsekwencji w żadnym z ww. ośmiu postępowań nie wykazano wyższości potrzeby wskazywanej przez wnioskodawcę nad ww. zasadami wynikającymi z treści art. 8 ustawy o lasach – zdjęcie nr 7;
- w żadnym z ośmiu postępowań nie analizowano, czy potrzeba wskazywana przez właściciela lasu ma szczególny, kwalifikowany charakter – oparto się głównie na decyzji RDOŚ wskazującej na brak konieczności przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko,

W Starostwie Powiatowym w Krośnie Odrzańskim, wpłynął wniosek z dnia 25.08.2020 r., w którym właściciel działki wystąpił do Starosty o orzeczenie w drodze decyzji zmiany działki z lasu na użytek rolny (zdjęcie nr 8). W uzasadnieniu zapisano m.in., iż grunt leśny nie przylega do lasu i znajduje się w centralnej części pola, decyzją starosty krośnieńskiego z 2020 r. zadrzewienie śródpolne zostało usunięte z powodu, jak określono w decyzji, zasiedlającego drzewa kornika. W decyzji Starosty z 15.10.2020 r. o wyrażeniu zgody na zmianę gruntu o powierzchni 0,27 ha na użytki rolne zapisano, iż z uwagi na położenie terenu, utrudnienie w zagospodarowaniu gruntów i utrzymaniu gruntów w dobrej kulturze rolnej, potrzebę zmiany tego terenu na użytek rolny uznaje się, jako szczególnie uzasadnioną.

Przed wydaniem decyzji dotyczącej zamiany gruntu leśnego na grunt rolny, nie wystąpiono do regionalnego dyrektora ochrony środowiska o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wbrew przepisowi art. 72 ust. 1 pkt 9

²⁹ Od dnia 17 lutego 2021 r. zgodnie z uchwałą nr 267/2021 Zarządu Powiatu Żagańskiego w sprawie zmiany Regulaminu Organizacyjnego właściwym w sprawie prowadzenia spraw z zakresu nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa jest specjalista ds. ochrony lasu i przyrody – nowo wyodrębniona samodzielna komórka Starostwa.

³⁰ W czterech przypadkach prowadzone były postępowania w sprawie wydania decyzji o warunkach zabudowy (w trzech dla farm, w jednym dla biogazowni rolniczej). W jednym przypadku wydano zaświadczenie o pochodzeniu gleby w związku z planowaną inwestycją dot. hal produkcyjno-magazynowych.

³¹ W dniu 28.11.2019 r. została wydana decyzja orzekająca o wyrażeniu zgody na zmianę gruntów leśnych na użytek rolny, w sytuacji gdy z treści dokumentów zgromadzonych w sprawie nie wynikało, że istniały przesłanki do jej wydania. Sprawa została wszczęta na wniosek właścicieli, którzy uzasadnili go m.in. tym, że powstały w wyniku wylesienia grunt rolny planują zagospodarować w prowadzonym gospodarstwie rolnym w celu poprawy dochodowości gospodarstwa, w szczególności jego płynności finansowej; podczas postępowania administracyjnego nie przeprowadzono wizji lokalnej na miejscu, a za szczególnie uzasadnioną potrzebę zostało przyjęte (bez weryfikacji podnoszonych przez wnioskodawców argumentów), że właściciele są rolnikami prowadzącymi duże gospodarstwo rolne i pozytywna decyzja ułatwi im prowadzenie działalności rolniczej bez zakłóceń. W ramach kontroli NIK ustalono, że na gruncie posadowione były wiatraki energetyczne.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, co uniemożliwiło rozstrzygnięcie o ewentualnym obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Decyzja Starosty obejmowała grunt (ujęty w ewidencji gruntów jako las), o zwartej powierzchni 0,27 ha (pozbawiony drzew na mocy decyzji Starosty) położony ze wszystkich stron wokół użytków rolnych (stanowił enklawę), a zatem było to przedsięwzięcie, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 88b rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Jak wynika z wyjaśnień, przyczyną nieprawidłowości było przeoczenie.

Zdjęcie nr 7

Przeznaczanie użytków leśnych na farmy wiatrowe

Źródło: materiały kontrolne NIK.

Zdjęcie nr 8

Sąsiedztwo działki, dla której właściciel uzyskał w Starostwie Powiatowym w Krośnie Odrzańskim pozytywną decyzję o zmianie lasu na użytek rolny

Źródło: materiały kontrolne NIK.

Zdaniem NIK, zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o *lasach*, zmiana lasu na użytek rolny dopuszczalna jest jedynie w przypadkach szczególnie uzasadnionych potrzeb właścicieli lasów. Zgodnie z ugruntowaną linią orzecznictwem NSA (np. sygn. II OSK 779/18) wyraz *potrzeba* w języku polskim oznacza, że coś jest potrzebne, nieodzowne, że zachodzą okoliczności zniewalające do postąpienia tak, a nie inaczej. Słowo *potrzeba* łączy się z elementem pewnego przymusu sytuacyjnego. Zmiana przeznaczenia lasu na użytek rolny musi więc być dla właściciela czymś niezbędnym w danej sytuacji, przy czym potrzeba ta powinna być uzasadniona nie tylko z jego subiektywnego punktu widzenia, ale przede wszystkim przy zastosowaniu obiektywnych kryteriów oceny sytuacji strony i jej argumentów. Nie wystarcza również wykazanie uzasadnionych potrzeb właściciela lasu. Konieczne jest jeszcze wykazanie ich szczególnego charakteru (wyroki NSA: sygn. II OSK 1448/10, sygn. II OSK 2196/14; sygn. II OSK 801/18).

W dwóch starostwach (z czterech objętych kontrolą), w których były wydawane decyzje zezwalające na wycinkę drzew w trybie art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o *transporcie kolejowym*, nie nadzorowano pozyskania takiego drewna – co było w ocenie NIK działaniem nierzetelnym. Wynikało to m.in. z braku kwalifikacji i specjalistycznej wiedzy osoby zajmującej się wycinką drzew w trybie ww. ustawy.

Pozostałe zagadnienia
związane z pozyskaniem
drewna

Przykład

W **Starostwie w Krośnie Odrzańskim** wydano cztery decyzje dotyczące zgody na wycinkę drzew w lesie położonym przy pasie kolejowym, w tym: w 2019 r. jedną decyzję, w 2020 r. jedną decyzję, w I półroczu 2021 r. dwie decyzje. Naczelnik Wydziału Komunikacji, Dróg i Transportu, który wydał z upoważnienia Starosty decyzje wyjaśnił m.in., że:

- w 2021 r. nie przeprowadzono oględzin w terenie z uwagi na pandemię i bardzo dużą liczbę zakażeń w tym okresie na terenie województwa lubuskiego (woj. lubuskie – strefa czerwona), żeby nie narażać uczestników i siebie na możliwość zakażenia;
- do utrudnień związanych z wydawaniem decyzji na usuwanie drzew usytuowanych przy liniach kolejowych, na podstawie art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o *transporcie kolejowym*, zaliczył m.in. niejasności i niespójności przepisów prawnych w tym zakresie oraz brak etatu i pracownika posiadającego specjalistyczne wykształcenie w tym zakresie, jak również duże ilości drzew wnioskowanych do wycięcia;
- podczas wydawania decyzji na podstawie art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o *transporcie kolejowym* na wycinkę drzew rosnących przy liniach kolejowych nie zostały uwzględnione w pełni uwarunkowania przyrodnicze i środowiskowe, gdyż uważano, że należy uwzględnić jedynie przepisy ww. ustawy.

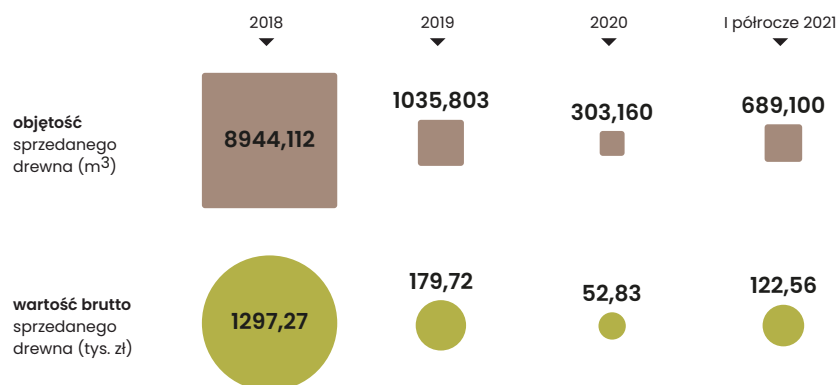
Następstwem powyższego starostwa nie zweryfikowały danych zawartych w pismach wnioskodawcy w zakresie niewystępowania chronionych gatunków drzew, ich obwodu, liczby, usytuowania drzew względem obszarów cennych przyrodniczo. Tymczasem, jak wynika z informacji od zarządcy linii kolejowych w województwie lubuskim (poza Lasami Państwowymi),

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

w trybie art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o *transporcie kolejowym*, pozyskał³² on, a następnie sprzedał łącznie 10 972 m³ drewna, które nie było cechowane.

Infografika nr 6

Pozyskanie (poza LP) i sprzedaż drewna w województwie lubuskim przez zarządcę linii kolejowych

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie informacji PKP PLK S.A.

5.4. Planowanie i przeprowadzanie kontroli

Wojewódzka Inspekcja Ochrony Środowiska planowała i przeprowadzała niedostateczną liczbę kontroli, aby zagwarantować skuteczność przepisów rozporządzenia EUTR.

Straże leśne z nadleśnictw mających siedzibę na terenie województwa lubuskiego, a nadzorowanych przez Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych w Szczecinie w znikomym zakresie korzystały z uprawnień do kontroli podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem i przetwarzaniem drewna w celu sprawdzania legalności pochodzenia surowców drzewnych.

Planowanie kontroli przez Inspekcję Ochrony Środowiska

Stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 12a ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o *Inspekcji Ochrony Środowiska*, do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska³³ należy wykonywanie zadań wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. *ustanawiającego obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna*. WIOŚ przygotowywał roczne plany kontroli w oparciu, m.in. o przekazywane przez GIOŚ, Wytyczne do planowania działalności organów Inspekcji Ochrony Środowiska.

I tak w wytycznych:

- na 2019 r. określono m.in., że do najważniejszych zadań ustawowych należą: kontrola przestrzegania prawa o ochronie środowiska, nadzór rynku, przeciwdziałanie poważnym awariom, transgraniczne przemieszczanie odpadów oraz monitoring środowiska. W piśmie GIOŚ z dnia 5.12.2018 r. wskazano

³² W latach 2018–2021 (I półrocze).

³³ Dz. U. z 2021 r. poz. 1070, ze zm.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

ogólnopolskie cele kontroli, m.in. jako 51 (z 53) cel określono: kontrolę przestrzegania przepisów prawa wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 ustanawiającego obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna;

- na 2020 r. ustalono, m.in. kilka priorytetowych obszarów działań kontrolnych, prymat kontroli problemowych, określając, że do najważniejszych zadań ustawowych należą: przestrzegania prawa o ochronie środowiska, przeciwdziałanie poważnym awariom, transgraniczne przemieszczanie odpadów, wykonywanie badań i pomiarów, monitoring środowiska. W piśmie GIOŚ z dnia 26.11.2019 r. wskazano ogólnopolskie cele kontroli, m.in. jako 45 (z 46) cel określono: kontrolę przestrzegania przepisów prawa wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 ustanawiającego obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna;
- na 2021 r. określono m.in. priorytetowe zadania w działalności kontrolnej (oczyszczalnie ścieków, odpady powstające w wyniku oczyszczania ścieków komunalnych, gospodarowanie odpadami komunalnymi) oraz pozostałe zadania. Wykonywanie obowiązków z rozporządzenia EUTR określono, jako 54 (z 57) zadanie.

Opracowane plany zostały zatwierdzone przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Zielonej Górze i przekazane do GIOŚ oraz do Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Zdaniem NIK, w następstwie małej liczby zaplanowanych przez WIOŚ kontroli, liczba przeprowadzonych kontroli w porównaniu z liczbą podmiotów działających na rynku drewna była niewystarczająca, aby oddziaływać prewencyjnie na przedsiębiorców. Przyczyną powyższego było nadanie tym zagadnieniom niskiego stopnia ryzyka. Brak prowadzenia kontroli podmiotów pozyskujących drewno spowodował, że nie można mieć pewności, czy drewno pozyskiwane na terenie województwa lubuskiego spełnia w całości wymagania dotyczące jego legalności.

Wszystkie kontrole zaplanowane na lata 2019–2020 oraz na pierwsze półrocze 2021 r. zostały zrealizowane. W zakresie egzekwowania obowiązków wynikających z rozporządzenia EUTR w województwie lubuskim:

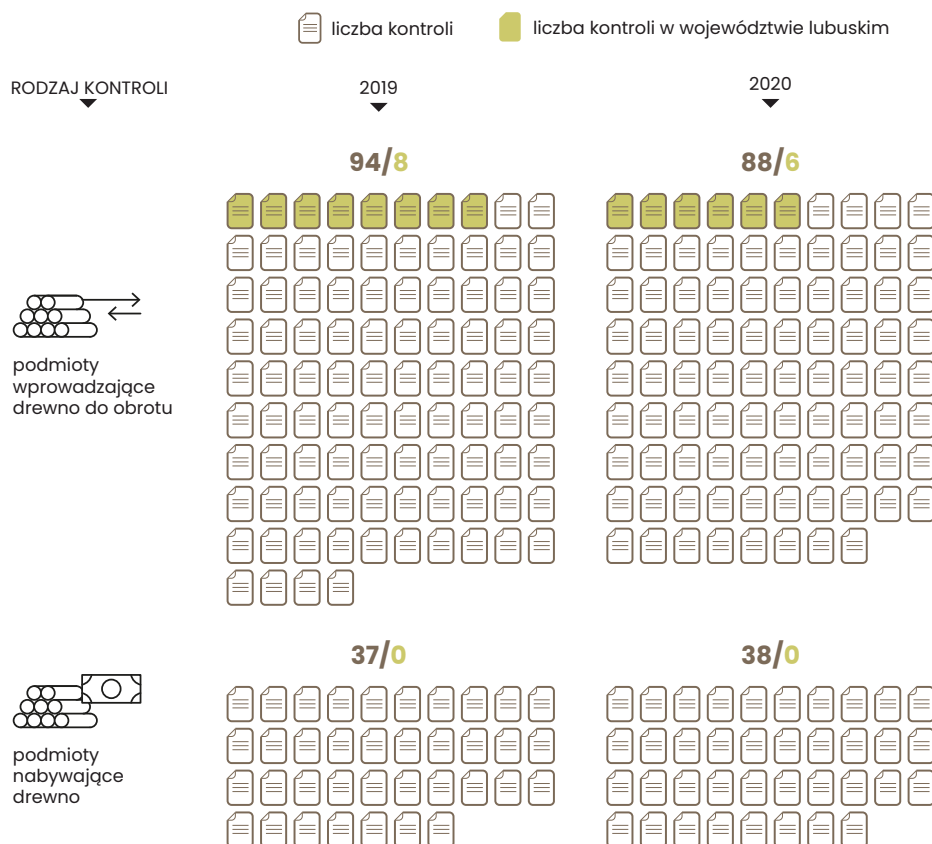
- 2019 r. zaplanowano i skontrolowano osiem podmiotów, tj. 0,54% wszystkich kontroli (1477);
- 2020 r. zaplanowano i skontrolowano sześć podmiotów, tj. 0,31% wszystkich kontroli (1964);
- 2021 r. (do końca sierpnia skontrolowano cztery podmioty).

Niewystarczająca
liczba kontroli
przeprowadzanych przez
Wojewódzki Inspektorat
Ochrony Środowiska

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 7

Kontrole EUTR w Polsce i województwie lubuskim

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie informacji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

W ocenie NIK, liczba kontroli dotycząca legalności drewna (infografika nr 8), biorąc pod uwagę m.in.:

- powierzchnię lasów (infografika nr 17) oraz liczbę właścicieli lasów nie-
stanowiących własności Skarbu Państwa (ok. 15 000),
- obrót drewnem (infografika nr 10),
- że według stanu na dzień 31.12.2020 r. w rejestrze REGON w wojewódz-
twie lubuskim, zaewidencjonowanych było łącznie 1773 podmioty, które
wpisane miały rodzaj przeważającej działalności m.in.: sprzedaż hurtowa
drewna, pozyskanie drewna, produkcja wyrobów tartacznych, produkcja
wyrobów z drewna (infografika nr 11),

jest niewystarczająca, aby zagwarantować prawidłową i skuteczną realiza-
cję rozporządzenia EUTR.

Ze Sprawozdania (dwuletniego za okres od marca 2015 r. do lutego 2017 r.),
Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady (5.10.2018 r.) wynika m.in., że:

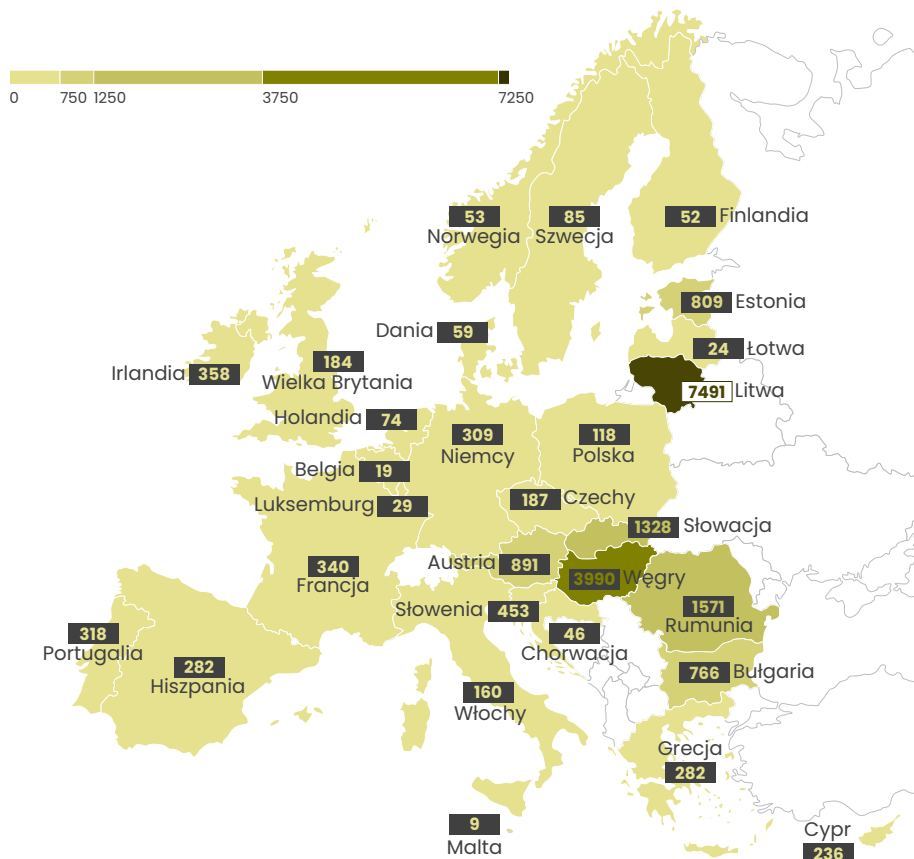
- od marca 2015 r. do lutego 2017 r. właściwe organy w krajach członkow-
skich przeprowadziły łącznie ponad 17 700 kontroli podmiotów wpro-
wadzających do obrotu drewno krajowe;
- głównym kryterium kontroli (kryteria ryzyka uwzględniane przez pań-
stwa przy planowaniu kontroli) był kraj pozyskania drewna/produktów
z drewna,

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

- największa całkowita liczba sankcji w zakresie drewna krajowego wystąpiła w Rumunii (ponad 350), na Litwie (ponad 300), Słowacji (ponad 250),
- w Polsce przeprowadzono łącznie 45 kontroli, na Litwie 7264, w Rumunii 1492, na Słowacji 1328.

Infografika nr 8

Łączna liczba przeprowadzonych kontroli podmiotów (EUTR) od marca 2015 r. do lutego 2017 r.

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady.

W latach 2019–2021 (I półrocze) WIOŚ w Zielonej Górze, podczas prowadzonych kontroli w zakresie realizacji obowiązków EUTR, nie stwierdzał nieprawidłowości. W związku z powyższym nie było podstaw do:

- prowadzenia postępowania administracyjnego (o którym mowa w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – *Kodeks postępowania administracyjnego*);
- dokonywania zgłoszeń do właściwych organów w zakresie podejrzenia popełnienia wykroczenia lub przestępstwa (art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – *Kodeks postępowania karnego*);
- nakładania administracyjnych kar pieniężnych określonych w rozdziale 9a ustawy *o lasach*.

Zdaniem NIK, pomimo przygotowania kadrowego w zakresie spraw związanych ze środowiskiem, Inspekcja Ochrony Środowiska nie będzie w stanie efektywnie wykonywać wszystkich zadań związanych z rozporządzeniem EUTR, gdyż definicja drewna *legalnie pozyskanego* w rozporządzeniu EUTR wskazuje, że część zadań, m.in. w zakresie podatków, ceł, opłat związanych z drewnem, powinno być realizowane przez inne wyspecjalizowane organy (np. Krajową Administrację Skarbową).

Następstwa
braku nieprawidłowości

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

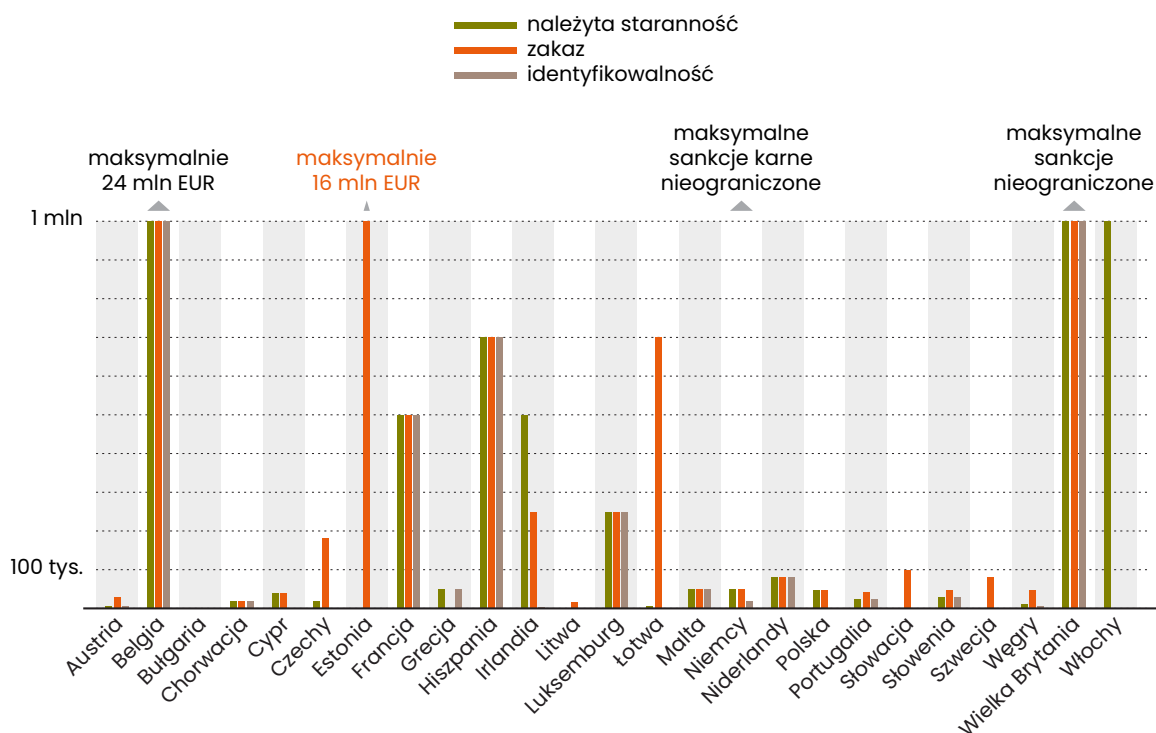
Sankcje przewidziane w rozporządzeniu

Zgodnie z art. 19 rozporządzenia EUTR, państwa są zobowiązane do określenia zasad dotyczących sankcji mających zastosowanie w przypadku naruszenia przepisów. Sankcje te powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Państwa są również zobowiązane do wprowadzenia wszelkich niezbędnych środków w celu zapewnienia wdrożenia tych zasad. Największe grzywny były związane z zakazem wprowadzania do obrotu UE nielegalnie pozyskanego drewna i produktów wytworzonych z takiego drewna:

- do kwoty 100 000 EUR: Austria, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Niemcy (sankcje administracyjne), Grecja, Węgry, Litwa, Malta, Niderlandy, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia i Szwecja;
 - do kwoty 1 000 000 EUR: Republika Czeska, Francja, Irlandia, Włochy, Łotwa, Luksemburg i Hiszpania;
 - powyżej 1 000 000 EUR: Belgia, Estonia, Niemcy (sankcje karne).
- Dania nie posiada ustalonego limitu, natomiast w Finlandii i Szwecji wysokość grzywien określa się na podstawie dochodów sprawców.

Infografika nr 9

Sankcje pieniężne za nieprzestrzeganie EUTR

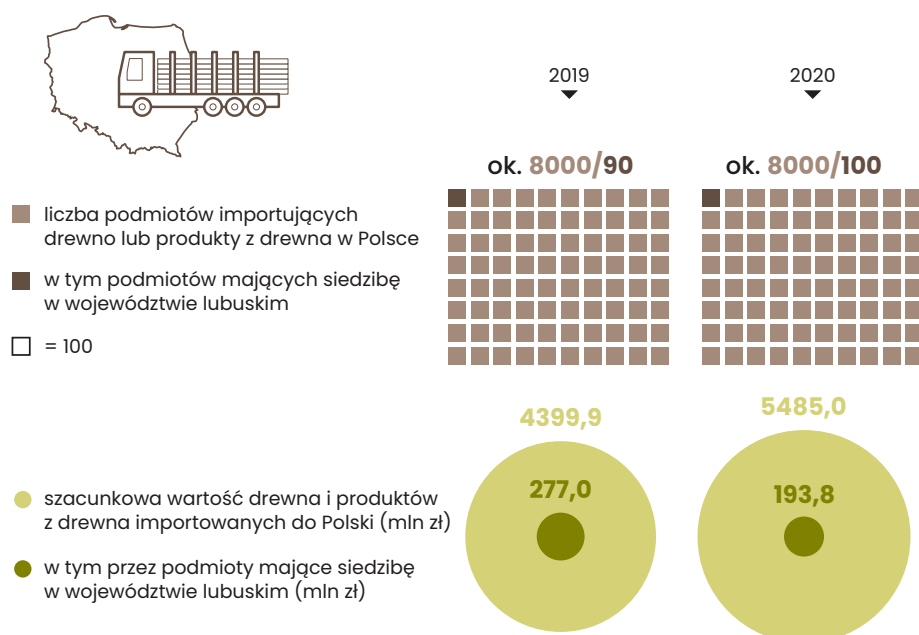
Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady.

Z informacji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wynika m.in., że szacunkowa wartość drewna i produktów z drewna importowanych do Polski wynosiła w 2020 r. ok. 5485 mln zł, z czego na podmioty (ok. 100) posiadające siedzibę w województwie lubuskim przypadało 193,8 mln zł.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 10

Import drewna do Polski

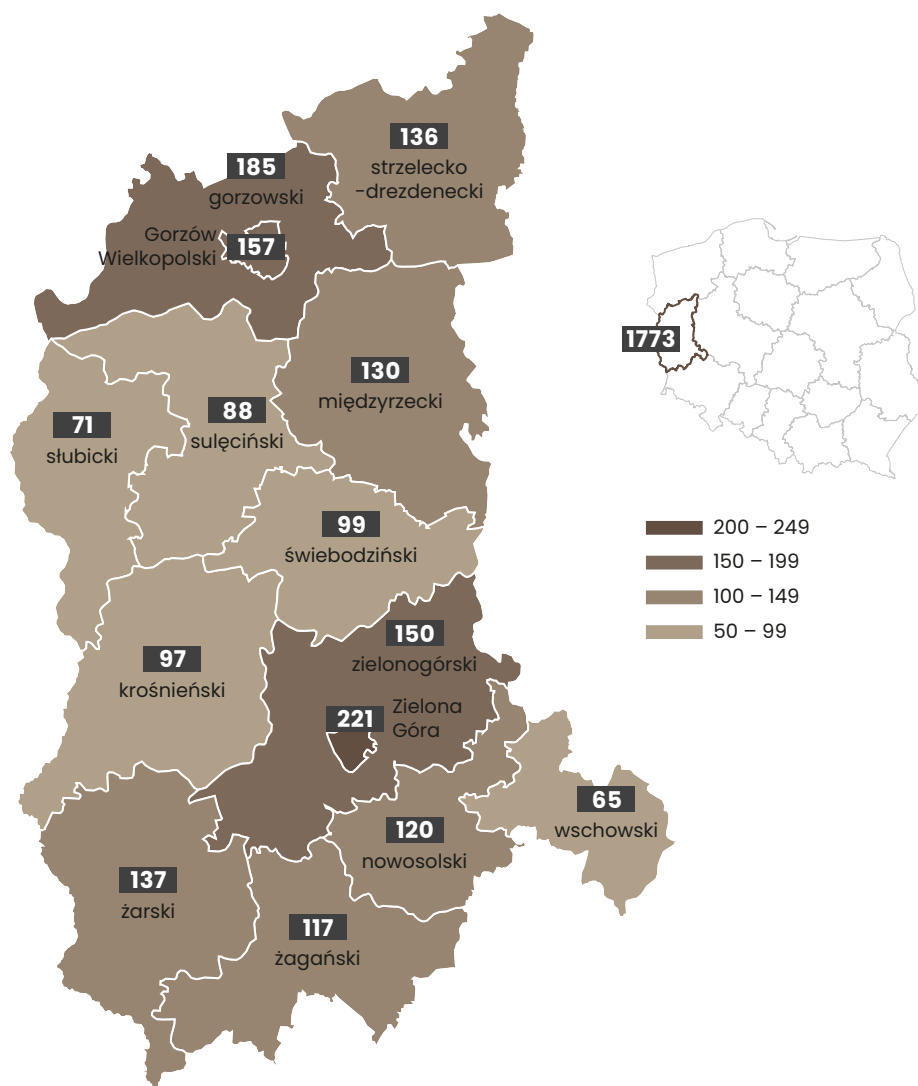
Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie informacji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Z danych zawartych w rejestrze podmiotów gospodarczych REGON prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny wynika, że według stanu na dzień 31.12.2020 r. w województwie lubuskim, zaewidencjonowanych było łącznie 1773 podmioty, które wpisane miały rodzaj przeważającej działalności m.in.: sprzedaż hurtowa drewna, pozyskanie drewna, produkcja wyrobów tartacznych, produkcja wyrobów z drewna.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Infografika nr 11

Liczba podmiotów z branży drzewnej ujawnionych w rejestrze REGON (stan na 31.12.2020 r.)

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie danych GUS.

Wyniki kontroli doraźnych zleconych przez NIK

Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK, Najwyższa Izba Kontroli zleciła WIOŚ w Zielonej Górze przeprowadzenie pięciu kontroli doraźnych dotyczących wykonywania zadań wynikających z rozporządzenia EUTR. WIOŚ realizując kontrolę doraźną:

- w Nadleśnictwie Zielona Góra, ustalił nieprawidłowość w zakresie prowadzenia przez nadleśnictwo gospodarki leśnej bez zatwierdzonego, przez Ministra Klimatu i Środowiska, *Planu urządzenia lasu* w okresie od 1.01.2021 r. do 30.08.2021 r. Plan został zatwierdzony w dniu 31.08.2021 r. Według stanu na 31.08.2021 r. (od początku roku) w nadleśnictwie pozyskano 56 340 m³ drewna, sprzedając drewno o wartości 13 218 062 zł;
- w Nadleśnictwie Przytok, ustalił nieprawidłowość w zakresie prowadzenia przez nadleśnictwo gospodarki leśnej bez zatwierdzonego, przez Ministra Klimatu i Środowiska, *Planu urządzenia lasu* w okresie

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

od 1.01.2021 r. do 31.08.2021 r. Plan został zatwierdzony w dniu 1.09.2021 r. Według stanu na 31.08.2021 r. (od początku roku) w nadleśnictwie pozyskano 70 234,44 m³ drewna, sprzedając drewno o wartości 14 969 553,53 zł;

- w Nadleśnictwie Nowa Sól, ustalił nieprawidłowość w zakresie prowadzenia przez nadleśnictwo gospodarki leśnej bez zatwierdzonego, przez Ministra Klimatu i Środowiska, *Planu urządzenia lasu* w okresie od 1.01.2021 r. do 24.09.2021 r. Plan został zatwierdzony w dniu 24.09.2021 r. W pierwszym półroczu 2021 r. w nadleśnictwie pozyskano 55 033 m³ drewna, sprzedając drewno o wartości 13 973 381 zł;
- u dwóch podmiotów (osoba prawa oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą), nie stwierdził nieprawidłowości.

Powyższe świadczy, o zagrożeniu wystąpienia nieprawidłowości u podmiotów pozyskujących drewno.

Stosownie do art. 47 ust. 1 ustawy *o lasach*, w Lasach Państwowych tworzy się Straż Leśną. Zadania związane ze zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie szkodnictwa leśnego i ochrony przyrody oraz wykonywaniem innych zadań w zakresie ochrony mienia wykonywane są przez strażników leśnych. Strażnicy leśni przy wykonywaniu zadań mają m.in. prawo do zatrzymywania i dokonywania kontroli środków transportu na obszarach leśnych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, w celu sprawdzenia ładunku oraz przeglądania zawartości bagaży, w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary. W latach 2019–2021 (I półrocze) strażnicy leśni z wszystkich nadleśnictw mających siedzibę w województwie lubuskim przeprowadzili łącznie 2681 takich kontroli (przy czym nadleśnictwa nadzorowane przez RDLP w Zielonej Górze łącznie 1625, a nadzorowane przez RDLP w Szczecinie 1056).

Strażnicy leśni są również uprawnieni do dokonywania kontroli podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem i przetwarzaniem drewna i innych produktów leśnych, w celu sprawdzania legalności pochodzenia surowców drzewnych i innych produktów leśnych (art. 47 ust. 2b ustawy *o lasach*). W latach 2019–2021 (I półrocze) strażnicy leśni ze wszystkich nadleśnictw mających siedzibę w województwie lubuskim (infografika nr 17) przeprowadzili łącznie 129 takich kontroli (przy czym nadleśnictwa nadzorowane przez RDLP w Zielonej Górze łącznie 120, a nadzorowane przez RDLP w Szczecinie dziewięć). Przyczyną niekorzystania z uprawnień była niska ocena ryzyka wynikająca głównie z poprzednich doświadczeń straży.

Zdaniem NIK, łączna liczba kontroli (dziewięć³⁴) w tym okresie, przeprowadzane przez straże leśne nadleśnictw położonych w północnej części województwa (nadzorowane przez RDLP w Szczecinie) była niewystarczająca, aby skutecznie prowadzić nadzór w zakresie surowców drzewnych wykorzystywanych przez przedsiębiorców. Tym bardziej, że liczba wykroczeń i przestępstw w zakresie szkodnictwa leśnego ewidencjonowana przez Policję (infografika nr 6) oraz liczba podmiotów z branży

Kontrole
przeprowadzane
przez straż leśną

³⁴ Z uprawnień skorzystały straże leśne z dwóch nadleśnictw (Bogdaniec i Trzciel).

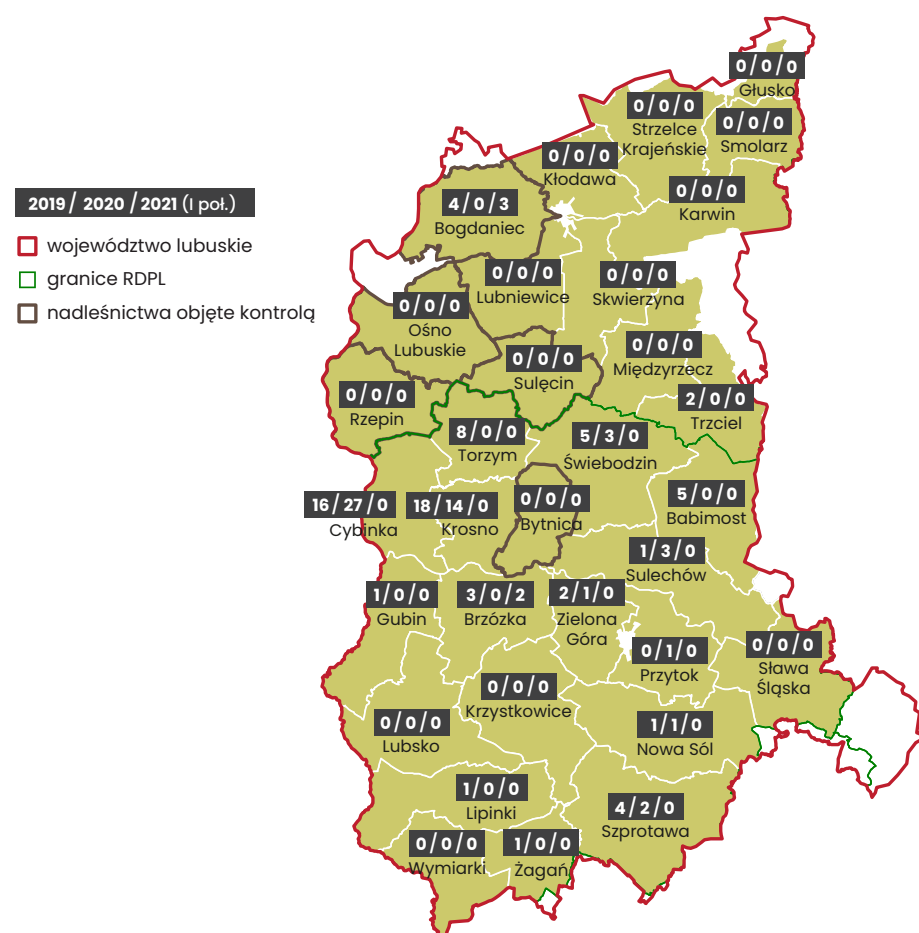
WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

drzewnej była bardzo duża (infografika nr 11). Korzystanie z tych uprawnień będzie szczególnie ważne, biorąc pod uwagę zasady sprzedaży w Portalu Leśno-Drzewnym, tj. wartościowanie ofert pod względem: kryterium lokalizacji punktów przerobu oraz kryterium udziału przerabianego drewna.

Szacunki NIK wskazują, że gdyby taka liczba kontroli się utrzymała, to podmiot przetwarzający surowce drzewne w północnej części województwa lubuskiego byłby objęty kontrolą straży leśnej raz na ponad 200 lat.

Infografika nr 12

Kontrole przeprowadzane przez straż leśną w zakładach przetwarzających drewno

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie informacji RDLP.

Ustalenia kontroli NIK (zdjęcia nr 9 i nr 10) wskazują, że na terenie powiatu gorzowskiego, podmioty przetwarzające drewno niewłaściwie je przechowują. Drewno długotrwale składowane jest bezpośrednio na mokrym podłożu. Wskazuje to również na potrzebę zwiększenia nadzoru w tym zakresie.

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

Zdjęcie nr 9

Nieprawidłowe składowanie drewna w jednym z podmiotów w powiecie gorzowskim

Źródło: materiały kontrolne NIK.

Zdjęcie nr 10

Nieprawidłowe składowanie drewna w jednym z podmiotów w powiecie gorzowskim

Źródło: materiały kontrolne NIK.

Państwowa Inspekcja Pracy jest organem nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej.

W roku 2019 inspektorzy Państwowej Inspekcji Pracy przeprowadzili 20 kontroli zakładów (przedsiębiorców) prowadzących działalność w zakresie pozyskania drewna, z zarejestrowaną siedzibą na terenie województwa lubuskiego. W wyniku tych kontroli stwierdzono: 141 nieprawidłowości w zakresie prawa pracy, uregulowanych odpowiednimi środkami prawnymi – wnioskami w wystąpieniach; 144 nieprawidłowości w zakresie

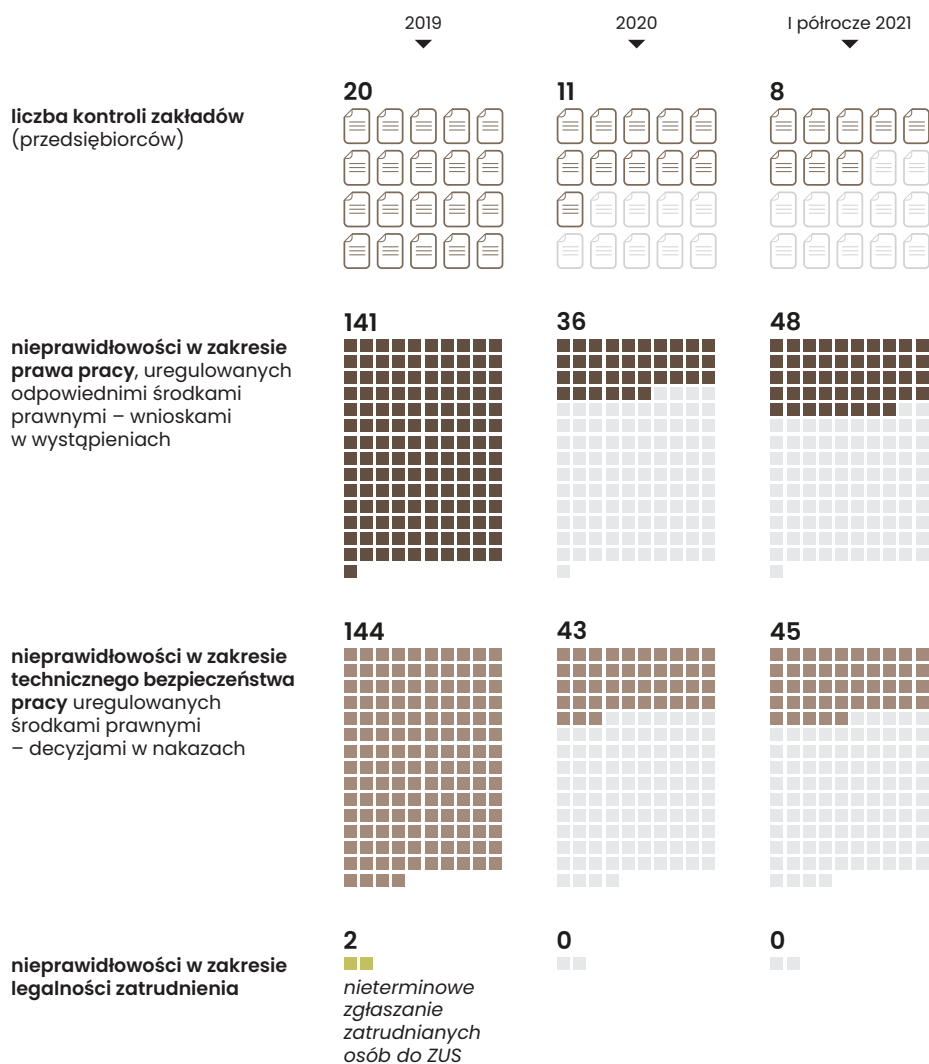
Kontrole
przeprowadzane
przez Państwową
Inspekcję Pracy

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

technicznego bezpieczeństwa pracy uregulowanych środkami prawnymi – decyzjami w nakazach; w efekcie wskazanych 20 kontroli, stwierdzono, w zakresie legalności zatrudnienia, dwa przypadki nieterminowego zgłaszania zatrudnianych osób do ZUS.

Infografika nr 13

Kontrole Państwowej Inspekcji Pracy w zakładach pozyskujących drewno w województwie lubuskim

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie informacji Państwowej Inspekcji Pracy.

W roku 2020 inspektorzy Państwowej Inspekcji Pracy przeprowadzili 11 kontroli zakładów (przedsiębiorców) zajmujących się pozyskaniem drewna. W wyniku tych kontroli stwierdzono: 36 nieprawidłowości w zakresie prawa pracy uregulowanych odpowiednimi środkami prawnymi – wnioskami w wystąpieniach; 43 w zakresie technicznego bezpieczeństwa pracy, które zostały uregulowane decyzjami w wydanych nakazach; nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie legalności zatrudnienia. W pierwszym półroczu 2021 roku inspektorzy Państwowej Inspekcji Pracy przeprowadzili osiem kontroli takich podmiotów. W wyniku kontroli stwierdzono: 48 nieprawidłowości w zakresie prawa pracy uregulowanych

WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

odpowiednimi środkami prawnymi – wnioskami w wystąpieniach; 45 nieprawidłowości w zakresie technicznego bezpieczeństwa pracy, które zostały uregulowane decyzjami w wydanych nakazach; nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących legalności zatrudnienia.

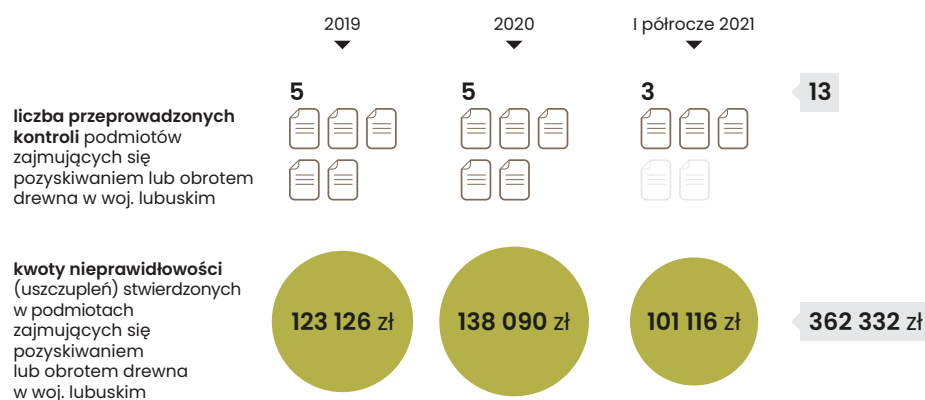
Do zadań Krajowej Administracji Skarbowej należy egzekwowanie realizacji dochodów z tytułu podatków, należności celnych, opłat i niepodatkowych należności budżetowych.

W latach 2019–2021 (I półrocze) Krajowa Administracja Skarbowa w województwie lubuskim przeprowadziła (infografika nr 14) łącznie 13 kontroli podmiotów zajmujących się pozyskiwaniem lub obrotem drewna, stwierdzając nieprawidłowości w łącznej kwocie 362,3 tys. zł. Dotyczyły one m.in.: niewywiązywanie się z obowiązku wpłat bieżących zaliczek z tytułu podatku dochodowego, zawyżenie kwoty podatku naliczonego do odliczenia, brak wykazania w informacjach VAT-UE nabyć wewnątrzwspólnotowych drewna świerkowego dokonywanych od czeskich kontrahentów oraz brak rozliczenia tych nabyć po stronie podatku należnego, ujęcie w ewidencji zakupów VAT i deklaracji VAT-7 zakupu udokumentowanego fakturą w zawyżonej wysokości.

Kontrole
przeprowadzane
przez Krajową
Administrację Skarbową

Infografika nr 14

Kontrole Krajowej Administracji Skarbowej w podmiotach zajmujących się pozyskiwaniem lub obrotem drewna w województwie lubuskim

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie informacji KAS.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe

Cel główny kontroli	Czy nadzór nad legalnością obrotu drewnem był prawidłowy i skuteczny?
Cele szczegółowe	Założono, że badania kontrolne umożliwią udzielenie odpowiedzi na następujące pytania: 1. Czy przygotowanie organizacyjne i kadrowe oraz posiadane środki finansowe były wystarczające do realizacji zadań? 2. Czy skutecznie wykonywano zadania związane z pozyskaniem z lasów państwowych drewna oraz jego sprzedażą? 3. Czy prawidłowo i skutecznie prowadzono nadzór nad realizacją zadań? 4. Czy planowano i skutecznie wykonywano kontrole?
Zakres podmiotowy	Czynności kontrolne przeprowadzono w 10 jednostkach, tj. w: – Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Zielonej Górze, – pięciu nadleśnictwach Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe mających siedzibę na terenie województwa lubuskiego, – czterech starostwach z województwa lubuskiego.
Kryteria kontroli	Kontrolę przeprowadzono z uwzględnieniem kryteriów legalności, gospodarności i rzetelności w przypadku starostw powiatowych (art. 2 ust. 2 ustawy o NIK) oraz legalności, gospodarności, celowości i rzetelności w przypadku nadleśnictw oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (art. 2 ust. 1 ustawy o NIK).
Okres objęty kontrolą	Lata 2019–2021 (do czasu zakończenia kontroli) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem. Czynności kontrole przeprowadzono w okresie od 16 sierpnia 2021 r. do 15 listopada 2021 r.
Działania na podstawie art. 29 ustawy o NIK	W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, uzyskano informacje w szczególności: – z Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie i Zielonej Górze, m.in. o pozyskaniu drewna przez nadleśnictwa mające siedzibę w województwie lubuskim; – z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, m.in. o kontroli podmiotów wprowadzających drewno do obrotu oraz o utrudnieniach w realizacji zadań, – ze Stowarzyszenia Pracownia na rzecz Wszystkich Istot, m.in. dotyczące poszanowania wymagań środowiskowych; – z Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wielkopolskim dotyczące liczby przestępstw i szkodnictwa leśnego w lasach; – z Instytutu Badawczego Leśnictwa, m.in. w zakresie szacunku pozyskania drewna w województwie lubuskim; – z Głównego Urzędu Statystycznego w zakresie liczby podmiotów z branży drzewnej w województwie lubuskim; – z Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej dotyczące kontroli podmiotów zajmujących się handlem drewnem; – z Okręgowego Inspektoratu Pracy w Zielonej Górze w zakresie kontroli przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie pozyskania drewna.
Udział innych organów kontroli na podstawie art. 12 ustawy o NIK	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze przeprowadził pięć kontroli doraźnych zleconych przez NIK, na podstawie na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK, dotyczące wykonywania przez podmioty

zadań wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. ustanawiającego obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna.

Działając na podstawie art. 53 ust. 6 ustawy o NIK, skierowano wystąpienia pokontrolne do kierowników wszystkich skontrolowanych jednostek, w których sformułowano łącznie 40 wniosków pokontrolnych. Z informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych wynika, że według stanu na 13 stycznia 2022 r. zrealizowano 35 wniosków, natomiast pięć wniosków jest w trakcie realizacji.

Stan realizacji
wniosków pokontrolnych

We wnioskach pokontrolnych wnoszono w szczególności o:

- zwiększenie nadzoru nad podmiotami wprowadzającymi drewno do obrotu;
- zabezpieczenie środków finansowych na opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasów;
- prawidłowe wystawianie świadectw legalności pozyskania drewna,
- cechowanie drewna w sposób określony w § 5 ust. 1 rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna;
- zapewnienie skutecznego nadzoru nad wystawianiem świadectw legalności pozyskania drewna;
- legalizowanie drewna pozyskanego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa w ilości nie większej niż wynikającej z dokumentacji urządzeniowej lasu lub decyzji;
- wydawanie decyzji administracyjnych z pełnym uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych;
- rzetelne sporządzanie sprawozdań L-03;
- egzekwowanie od właścicieli lasów bieżącej aktualizacji danych w zakresie ewidencji gruntów i budynków;
- zagwarantowanie, tam gdzie to możliwe, nadzoru zapewniającego prowadzenie przez właścicieli lasu trwale zrównoważonej gospodarki leśnej;
- nadzorowanie realizowania przez właścicieli lasów wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej oraz dokumentowanie prowadzenia nadzoru w tym zakresie;
- egzekwowanie prowadzenia gospodarki leśnej na terenie lasów prywatnych w oparciu o dane wynikające z dokumentacji urządzeniowej lub decyzji Starosty;
- zwiększenie skuteczności nadzoru nad nadleśnictwami realizującymi zadania w ramach zawartych ze Starostą porozumień.

Żaden kierownik kontrolowanych jednostek nie złożył zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego.

Finansowe rezultaty kontroli wynoszą 151 434 872 zł, w tym:

- kwoty wydatkowane w następstwie działań stanowiących naruszenie prawa: 148 800 000 zł, opis str. 25,
- sprawozdawcze skutki nieprawidłowości: 2 634 872 zł, opis str. 35–36.

Finansowe rezultaty
kontroli³⁵

³⁵ Wewnętrzny rejestr NIK, służący rejestrowaniu nieprawidłowości w wymiarze finansowym.

ZAŁĄCZNIKI

Kontrolę przeprowadziła Delegatura NIK w Zielonej Górze.

Wykaz jednostek kontrolowanych

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
1.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze	Mirosław Ganecki od 7 marca 2016 r. Lubuski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska
2.	Starostwo Powiatowe w Krośnie Odrzańskim	Grzegorz Garczyński od 23 listopada 2018 r. Starosta Krośnieński
3.	Starostwo Powiatowe w Gorzowie Wielkopolskim	Magdalena Pędziwiatr od 17 lipca 2020 r. Starosta Gorzowski Michał Wasilewski od 20 listopada 2018 r. do 17 lipca 2020 r. Starosta Gorzowski
4.	Starostwo Powiatowe w Zielonej Górze	Krzysztof Romankiewicz, od 20 listopada 2018 r. Starosta Zielonogórski
5.	Starostwo Powiatowe w Żaganiu	Henryk Janowicz od 1 grudnia 2014 r. Starosta Żagański
6.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Bogdaniec	Piotr Pietkun od 1 września 1999 r. Nadleśniczy Nadleśnictwa Bogdaniec
7.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Bytnica	Piotr Niemiec od 1 sierpnia 2009 r. Nadleśniczy Nadleśnictwa Bytnica
8.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ośno Lubuskie	Sławomir Borzyszkowski od dnia 1 czerwca 2016 r. Nadleśniczy Nadleśnictwa Ośno Lubuskie
9.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Rzepin	Andrzej Cap od 22 lutego 2020 r. Nadleśniczy Nadleśnictwa Rzepin Stanisław Sobański od 1 lutego 2014 r. do 21 lutego 2020 r. Nadleśniczy Nadleśnictwa Rzepin
10.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Sulęcín	Cezary Augustyniak od 27 września 2019 r. Nadleśniczy Nadleśnictwa Sulęcín Witold Wasylków od 1 stycznia 1993 r. do 26 września 2019 r. Nadleśniczy Nadleśnictwa Sulęcín

Wykaz ocen kontrolowanych jednostek

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
1.	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze	w formie opisowej	– prawidłowe przygotowanie kadrowe i organizacyjne, pomimo niezapewnienia wystarczających środków do realizacji zadań.	– nieskuteczny nadzór nad podmiotami pozyskującymi lub wprowadzającymi drewno do obrotu, – brak pewności, czy drewno pozyskiwane na terenie województwa lubuskiego spełnia w całości wymagania dotyczące jego legalności.
2.	Starostwo Powiatowe w Krośnie Odrzańskim	w formie opisowej	– prawidłowe przygotowanie kadrowe pomimo niezapewnienia wystarczających środków do realizacji zadań, – bieżąca obsługa administracyjna wpływających spraw i wykonywaniu w terenie niezbędnych czynności z tym związanych.	– nieprawidłowe wystawianie świadectw legalności pozyskania drewna, – niewielki odsetek lasów posiadających dokumentację urzędniową, – legalizacja drewna pozyskanego bez dokumentacji urzędniowej, – wydawanie decyzji z naruszeniem wymagań środowiskowych, – nierzetelne sporządzanie sprawozdań L-03.
3.	Starostwo Powiatowe w Gorzowie Wielkopolskim	w formie opisowej	– prawidłowe przygotowanie do realizacji zadań, – bieżąca obsługa administracyjna wpływających spraw.	– brak dokumentacji urzędniowej dla całej powierzchni lasów, – brak nadzoru nad sporządzaniem świadectw legalności pozyskania drewna, – nierzetelne sporządzanie sprawozdań L-03, – nieegzekwowanie realizowania przez właścicieli lasów wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej.
4.	Starostwo Powiatowe w Zielonej Górze	w formie opisowej	– prawidłowe przygotowanie do realizacji zadań, – prowadzenie nadzoru zapewniającego pozyskanie drewna zgodnie z dokumentacją urzędniową lasów.	– nieprawidłowe sporządzanie sprawozdań L-03, – niepodejmowanie skutecznych działań mających na celu aktualizację danych zawartych w ewidencji gruntów i budynków, a dotyczących lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa.
5.	Starostwo Powiatowe w Żaganiu	w formie opisowej	– prawidłowe przygotowanie do realizacji zadań, – nieprawidłowe wystawianie świadectw legalności pozyskania drewna.	– nieobjęcie dokumentacją urzędniową części lasów, – nieprawidłowe wydawanie decyzji o zamianie lasów na grunty rolne, – nieprawidłowe sporządzanie sprawozdań L-03.
6.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Bogdaniec	w formie opisowej	– prawidłowe przygotowanie do realizacji zadań, – rzetelne dokumentowanie czynności związanych z obrotem drewnem.	– nieprawidłowe oznaczanie drewna pochodzącego z lasów państwowych, – niepoprawne sporządzanie świadectw legalności pozyskania drewna.
7.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Bytnica	w formie opisowej	– prawidłowe przygotowanie do realizacji zadań, – rzetelne dokumentowanie czynności związanych z obrotem drewnem.	– niepoprawne sporządzanie świadectw legalności pozyskania drewna, – opóźnienia w wystawianiu obciążeń za realizację zadań w ramach porozumień.

ZAŁĄCZNIKI

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
8.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ośno Lubuskie	w formie opisowej	– prawidłowe przygotowanie do realizacji zadań, – rzetelne dokumentowanie czynności związanych z obrotem drewnem.	– nieprawidłowe oznaczanie drewna pochodzącego z lasów państwowych, – niepoprawne sporządzanie świadectw legalności pozyskania drewna.
9.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Rzepin	w formie opisowej	– prawidłowe przygotowanie do realizacji zadań, – rzetelne dokumentowanie czynności związanych z obrotem drewnem.	– niepoprawne sporządzanie świadectw legalności pozyskania drewna, – nieprawidłowe obciążanie za realizację zadań w ramach porozumień.
10.	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Sulęcín	w formie opisowej	– prawidłowe przygotowanie do realizacji zadań, – rzetelne dokumentowanie czynności związane z obrotem drewnem.	– nieprawidłowe oznaczanie drewna pochodzącego z lasów państwowych, – niepoprawne sporządzanie świadectw legalności pozyskania drewna, – legalizacja drewna pozyskanego w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa ponad limit określony w dokumentacji urzędniowej lasu.

6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno- -ekonomicznych

Analiza stanu prawnego

1. Stosownie do art. 3 ustawy *o lasach*, lasem jest grunt:

- o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi) – drzewami i krzewami oraz runem leśnym – lub przejściowo jej pozbawiony przeznaczony do produkcji leśnej lub stanowiący rezerwat przyrody lub wchodzący w skład parku narodowego albo wpisany do rejestru zabytków;
- związany z gospodarką leśną, zajęty pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, urządzenia melioracji wodnych, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, tereny pod liniami energetycznymi, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, a także wykorzystywany na parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

Art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy *o lasach* definiuje gospodarkę leśną jako działalność leśną w zakresie urządzania, ochrony i zagospodarowania lasu, utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych, gospodarowania zwierzyną, pozyskiwania – z wyjątkiem skupu – drewna, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz płodów runa leśnego, a także sprzedaż tych produktów oraz realizację pozaprodukcyjnych funkcji lasu.

2. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy *o lasach*, nadzór nad gospodarką leśną sprawują:

- 1) minister właściwy do spraw środowiska – w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa,
- 2) starosta – w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa.

Nadzór
nad gospodarką leśną

Starosta może, w drodze porozumienia, powierzyć prowadzenie w jego imieniu spraw z zakresu ww. nadzoru, w tym wydawanie decyzji administracyjnych w pierwszej instancji, nadleśniczemu Lasów Państwowych – starosta przekazuje wówczas środki na realizację tego zadania (art. 5 ust. 1–3a ustawy *o lasach*).

3. Stosownie do art. 8 ww. ustawy, gospodarkę leśną prowadzi się według zasad powszechnej ochrony lasów, trwałości utrzymania lasów, ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów oraz powiększania zasobów leśnych.

Powszechna
ochrona lasów

W celu zapewnienia powszechnej ochrony lasów właściciele lasów są obowiązani do kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów. W przypadku niewykonania ww. obowiązków, w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa zadania właścicieli lasów określa, w drodze decyzji, starosta (art. 9 ust. 1–2 ustawy *o lasach*). W razie wystąpienia organizmów szkodliwych w stopniu zagrażającym trwałości lasów starosta, z urzędu lub na wniosek nadleśniczego, zarządza wykonanie zabiegów zwalczających i ochronnych w lasach zagrożonych, niestanowiących własności Skarbu Państwa, na koszt właściwych nadleśnictw (art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy *o lasach*).

Stosownie do art. 13 ust. 1 ustawy *o lasach*, właściciele lasów są obowiązani do trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, a w szczególności do:

- zachowania w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk;
- ponownego wprowadzania roślinności leśnej (upraw leśnych) w lasach w okresie do 5 lat od usunięcia drzewostanu;
- przebudowy drzewostanu, który nie zapewnia osiągnięcia celów gospodarki leśnej, zawartych w planie urządzenia lasu, uproszczonym planie urządzenia lasu lub decyzji, o której mowa w art. 19 ust. 3 cyt. ustawy;
- racjonalnego użytkowania lasu w sposób trwale zapewniający optymalną realizację wszystkich jego funkcji przez pozyskiwanie drewna w granicach nieprzekraczających możliwości produkcyjnych lasu oraz pozyskiwanie surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu w sposób zapewniający możliwość ich biologicznego odtwarzania, a także ochronę runa leśnego.

Zmiana lasu na użytek rolny

4. Zmiana lasu na użytek rolny jest dopuszczalna w przypadkach szczególnie uzasadnionych potrzeb właścicieli lasów – w tych sprawach w stosunku do lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa decyzję wydaje starosta na wniosek właściciela lasu (art. 13 ust. 2 i 3 ustawy *o lasach*).

Cechowanie drewna

5. Drewno pozyskane w lasach podlega ocechowaniu. Obowiązek cechowania drewna spoczywa na właścicielach lasów, przy czym drewno pozyskane w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa cechuje starosta, który wystawia właścicielowi lasu dokument stwierdzający legalność pozyskania drewna (art. 14a ust. 1–3 ustawy *o lasach*).

Stosownie do § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 lutego 1998 r. w *sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna, wzorów urzędzeń do cechowania i zasad ich stosowania oraz wzoru dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna*, cechowania drewna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa dokonuje się w miejscu jego pozyskania.

Zgodnie z § 9 ww. rozporządzenia, cechowania drewna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa dokonuje się przez naniesienie, za pomocą tarczy, na drewno znaku w kolorze czarnym, w postaci liter oznaczających lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa i cyfr identyfikujących powiat, oraz przymocowanie płytki w kolorze niebieskim z cyframi określającymi kolejny numer sztuki albo stosu drewna (ust. 1). Wzór tarczy i płytki, o których mowa powyżej określa załącznik nr 5 do rozporządzenia (ust. 2), cechowania drewna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa dokonuje starosta niezwłocznie po zawiadomieniu przez właściciela lasu o pozyskaniu drewna (ust. 3). Dokumentem stwierdzającym legalność pozyskania drewna jest świadectwo legalności pozyskanego drewna, którego wzór stanowi załącznik nr 6 do rozporządzenia (ust. 4). Do cechowania drewna, o którym mowa powyżej, zamiast płytki może być użyty numerator (§ 10 rozporządzenia).

Kryteria oceny ofert przy sprzedaży drewna przez LP

6. Decyzją Nr 104 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 22 września 2021 r., wprowadzono na 2022 r. kryteria, parametry i sposoby wartościowania ofert zakupu oraz regulaminów sprzedaży w Portalu

Leśno-Drzewnym i aplikacji internetowej e-drewno. Przy sprzedaży ofertowej drewna na Portalu Leśno-Drzewnym określono (§ 2) następujące kryteria oceny oferty zakupu drewna: cenę, lokalizację punktów przerobu, udział przerabianego drewna.

7. Zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy *o lasach* plan urządzenia lasu sporządza się, z zastrzeżeniem ust. 2, na 10 lat, z uwzględnieniem: przyrodniczych i ekonomicznych warunków gospodarki leśnej; celów i zasad gospodarki leśnej oraz sposobów ich realizacji, określonych dla każdego drzewostanu i urządzanego obiektu, z uwzględnieniem lasów ochronnych. Stosownie do art. 18 ust. 2 cyt. ustawy w przypadkach uzasadnionych stanem lasów, a w szczególności wystąpieniem szkód lub klęsk żywiołowych, plan urządzenia lasu może być opracowany na okresy krótsze niż 10 lat. Zgodnie z art. 18 ust. 3, ust. 4 ustawy *o lasach* zmiana okresu, o którym mowa w ust. 1 i 2, wymaga zgody organu zatwierdzającego plan urządzenia lasu. Plan urządzenia lasu powinien zawierać w szczególności:

- opis lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia, w tym: zestawienie powierzchni lasów, gruntów przeznaczonych do zalesienia oraz lasów ochronnych, zestawienie powierzchni lasów z roślinnością leśną (uprawami leśnymi) według gatunków drzew w drzewostanie, klas wieku, klas bonitacji drzewostanów oraz funkcji lasów;
- analizę gospodarki leśnej w minionym okresie;
- program ochrony przyrody;
- określenie zadań, w tym w szczególności dotyczących: ilości przewidzianego do pozyskania drewna, określonego oddzielnie jako etat miąższościowy użytków rębnych oraz etat powierzchniowy użytków przedrębnych, zalesień i odnowień, pielęgnowania i ochrony lasu, w tym również ochrony przeciwpożarowej, gospodarki łowieckiej, potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej.

8. Dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa sporządza się uproszczone plany urządzenia lasu, natomiast dla lasów rozdrobnionych o powierzchni do 10 ha, niestanowiących własności Skarbu Państwa, zadania z zakresu gospodarki leśnej określa decyzja starosty wydana na podstawie inwentaryzacji stanu lasu (art. 19 ust. 2 i 3 ustawy *o lasach*).

Uproszczone plany urządzenia lasu sporządzają specjalistyczne jednostki lub inne podmioty wykonawstwa urządzeniowego, zgodnie z art. 19 ust. 5 ww. ustawy. Stosownie do art. 20 ust. 2 ustawy *o lasach*, w ewidencji gruntów i budynków uwzględnia się ustalenia m.in. uproszczonych planów urządzenia lasu dotyczące granic i powierzchni lasu.

Uproszczony plan urządzenia lasu jest sporządzany dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych – na zlecenie starosty, natomiast dla pozostałych lasów niebędących w zarządzie Lasów Państwowych – na zlecenie i koszt właścicieli (art. 21 ust. 1 ustawy *o lasach*).

Zgodnie z art. 22 ust. 2 ustawy *o lasach*, Starosta, po uzyskaniu opinii właściwego terytorialnie nadleśniczego, zatwierdza uproszczony plan urządzenia lasu. W terminie 30 dni od dnia otrzymania projektu uproszczonego planu urządzenia lasu nadleśniczy może zgłosić zastrzeżenia. W razie upływu tego terminu uważa się, że nadleśniczy nie zgłasza zastrzeżeń

Plan
urządzenia lasu

Dokumentacja
urządzeniowa lasu

(art. 22 ust. 3 ww. ustawy). Stosownie do art. 22 ust. 5 cyt. ustawy, starosta nadzoruje wykonanie zatwierdzonych uproszczonych planów urządzenia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa. Na analogicznych zasadach dokonuje się zmiany (aneksem) uproszczonego planu urządzenia lasu, przy czym pozyskanie drewna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, niezgodnie z uproszczonym planem zarządzania lasu lub decyzją starosty wydaną na podstawie inwentaryzacji stanu lasów (art. 19 ust. 3), jest możliwe wyłącznie w przypadkach losowych – decyzje w tej sprawie, na wniosek właściciela lasu, wydaje starosta (art. 23 ustawy *o lasach*).

Wymagania przy sporządzaniu dokumentacji urządzeniowej

9. Stosownie do § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w *sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu*, przy sporządzaniu uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu uwzględnia się:

- wymogi hodowli, ochrony, zarządzania, ochrony przeciwpożarowej i użytkowania lasu;
- wymogi ochrony przyrody i krajobrazu oraz ochrony różnorodności biologicznej;
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa;
- zasady prowadzenia gospodarki leśnej w lasach ochronnych;
- planowany w aktach prawa miejscowego sposób zagospodarowania lasu i jego otoczenia;
- potrzeby racjonalnego kształtowania i ochrony zasobów wodnych.

Uproszczony plan urządzenia lasu i inwentaryzację stanu lasu sporządza się na okres 10 lat (§ 1 ust. 2).

Obowiązki związane z prowadzeniem ewidencji gruntów i budynków

10. Stosownie do art. 22 ust. 1 (uchylenie z dniem 31.07.2020 r.) ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – *Prawo geodezyjne i kartograficzne*, ewidencję gruntów i budynków oraz gleboznawczą klasyfikację gruntów prowadzą starostowie. Zgodnie z art. 22 ust. 2 ww. ustawy, podmioty, o których mowa w art. 20 ust. 2 pkt 1, zgłaszają właściwemu staroście zmiany danych objętych ewidencją gruntów i budynków, w terminie 30 dni, licząc od dnia powstania tych zmian. Obowiązek ten nie dotyczy zmian danych objętych ewidencją gruntów i budynków, wynikających z aktów normatywnych, prawomocnych orzeczeń sądowych, decyzji administracyjnych, aktów notarialnych, materiałów zasobu, wpisów w innych rejestrach publicznych oraz dokumentacji architektoniczno-budowlanej przechowywanej przez organy administracji architektoniczno-budowlanej. Stosownie do art. 20 ust. 2 pkt 1 cyt. ustawy, w ewidencji gruntów i budynków wykazuje się właścicieli nieruchomości, a w przypadku:

- nieruchomości Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
- oprócz właścicieli inne podmioty, w których władaniu lub gospodarowaniu, w rozumieniu przepisów o gospodarowaniu nieruchomościami Skarbu Państwa, znajdują się te nieruchomości;
- gruntów, dla których ze względu na brak księgi wieczystej, zbioru dokumentów albo innych dokumentów nie można ustalić ich właścicieli – osoby lub inne podmioty, które władają tymi gruntami na zasadach samoistnego posiadania.

Aktualnie obowiązek prowadzenia przez starostów ewidencji gruntów i budynków oraz gleboznawczej klasyfikacji gruntów wynika z art. 7d ust. 1 lit. a tiret pierwsze i trzecie ustawy – *Prawo geodezyjne i kartograficzne*.

11. Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy *o lasach*, nadleśniczy prowadzi samodzielnie gospodarkę leśną w nadleśnictwie na podstawie planu urządzenia lasu oraz odpowiada za stan lasu. W szczególności nadleśniczy: reprezentuje Skarb Państwa w stosunkach cywilnoprawnych, w zakresie swojego działania; kieruje nadleśnictwem jako podstawową jednostką organizacyjną Lasów Państwowych; bezpośrednio zarządza lasami, gruntami i innymi nieruchomościami Skarbu Państwa, pozostającymi w zarządzie Lasów Państwowych; inicjuje, koordynuje oraz nadzoruje działalność pracowników nadleśnictwa; ustala organizację nadleśnictwa, w tym podział na leśnictwa zapewniający leśniczemu prawidłowe wykonywanie zadań gospodarczych, oraz zatrudnia i zwalnia pracowników nadleśnictwa; organizuje ochronę mienia i zwalczanie szkodnictwa leśnego.

Kompetencje
nadleśniczego

12. Stosownie do 47 ust. 2 ustawy *o lasach* strażnicy leśni przy wykonywaniu zadań mają prawo do:

Uprawnienia
straży leśnej

- legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, jak również świadków przestępstwa lub wykroczenia, w celu ustalenia ich tożsamości;
- nakładania oraz pobierania grzywien, w drodze mandatu karnego, w sprawach i w zakresie określonych odrębnymi przepisami;
- zatrzymywania i dokonywania kontroli środków transportu na obszarach leśnych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, w celu sprawdzenia ładunku oraz przeglądania zawartości bagaży, w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary;
- przeszukiwania pomieszczeń i innych miejsc, w przypadkach uzasadnionego podejrzenia o popełnienie przestępstwa, na zasadach określonych w *Kodeksie postępowania karnego*;
- ujęcia na gorącym uczynku sprawcy przestępstwa lub wykroczenia albo w pościgu podjętym bezpośrednio po popełnieniu przestępstwa oraz jego doprowadzenia do Policji;
- odbierania za pokwitowaniem przedmiotów pochodzących z przestępstwa lub wykroczenia oraz narzędzi i środków służących do ich popełnienia;
- prowadzenia dochodzeń oraz wnoszenia i popierania aktów oskarżenia, jeżeli przedmiotem przestępstwa jest drzewo lub drewno pochodzące z lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, w trybie i na zasadach określonych w *Kodeksie postępowania karnego*;
- prowadzenia postępowania w sprawach o wykroczenia w charakterze oskarżyciela publicznego i wnoszenia środków zaskarżenia do sądów rejonowych od rozstrzygnięć w sprawach zwalczania wykroczeń w zakresie szkodnictwa leśnego;
- noszenia broni palnej długiej i krótkiej, kajdanek zakładanych na ręce, pałki służbowej, ręcznego miotacza substancji obojętniających oraz przedmiotów przeznaczonych do obojętniania osób za pomocą energii elektrycznej;

- żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, zwracania się o taką pomoc do jednostek gospodarczych, organizacji społecznych, jak również w nagłych przypadkach do każdego obywatela o udzielenie doraźnej pomocy, na zasadach określonych w ustawie o Policji.

Strażnicy leśni są uprawnieni do dokonywania kontroli podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem i przetwarzaniem drewna, w celu sprawdzania legalności pochodzenia surowców drzewnych (art. 47 ust. 2b cyt. ustawy).

Kompetencje Inspekcji Ochrony Środowiska

13. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 12a ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. *o Inspekcji Ochrony Środowiska*³⁶ do zadań Inspekcji Ochrony Środowiska należy: wykonywanie zadań wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. *ustanawiającego obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna (EUTR)*. Powyższe rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 ma na celu przeciwdziałanie handlowi nielegalnie pozyskanym drewnem i produktami pochodzącymi z takiego drewna poprzez realizację trzech kluczowych zasad:

- zabrania się wprowadzania do obrotu nielegalnie pozyskanego drewna lub produktów pochodzących z takiego drewna;
- wymaga się od unijnych podmiotów gospodarczych, które wprowadzają do obrotu drewno lub produkty z drewna na rynek Unii Europejskiej, postępowania z *należyłą starannością* tj. stosowania zestawu procedur i środków zwanych Systemem Zasad Należytej Staranności;
- po wejściu na rynek drewno i produkty z drewna mogą być sprzedawane lub przekształcane przed dotarciem do konsumenta końcowego, pod warunkiem zapewnienie identyfikowalności łańcucha dostaw drewna i produktów z drewna.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia EUTR wszystkie podmioty wprowadzające do obrotu drewno i produkty z drewna mają obowiązek postępowania z *należyłą starannością* poprzez stosowanie zestawu procedur i środków zwanego *Systemem zasad należytej staranności (SZNS)* w celu zminimalizowania ryzyka wprowadzenia do obrotu na rynek Unii Europejskiej nielegalnie pozyskanego drewna lub produktów wytworzonych z nielegalnie pozyskanego drewna. Trzy zasadnicze elementy SZNS to:

- informacja: podmiot musi mieć dostęp do informacji opisujących drewno i produkty z drewna, kraj pozyskania, gatunki, ilości, dane dostawcy i informację o zgodności z ustawodawstwem obowiązującym w danym kraju;
- analiza ryzyka: podmiot musi ocenić ryzyko pojawienia się nielegalnego drewna w łańcuchu dostaw na podstawie ww. informacji i biorąc pod uwagę kryteria ustalone przez rozporządzenie EUTR;
- ograniczanie ryzyka: jeśli analiza ryzyka wykaże, że istnieje ryzyko pojawienia się nielegalnego drewna w łańcuchu dostaw, wtedy należy je zminimalizować poprzez wymaganie dodatkowych informacji oraz weryfikację dostawcy.

³⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 1471, ze zm.

Podmioty podlegające rozporządzeniu *EUTR* to:

- uczestnicy obrotu drewnem i produktami z drewna – podmioty wprowadzające drewno lub produkty z drewna po raz pierwszy do obrotu na rynku UE, tj.: przedsiębiorstwa lub osoby indywidualne pozyskujące drewno w celu przetwarzania albo dystrybucji na rzecz konsumentów o charakterze handlowym lub niehandlowym; przedsiębiorstwa lub osoby indywidualne sprowadzające drewno na teren Polski (importerzy) w celu przetwarzania albo dystrybucji na rzecz konsumentów o charakterze handlowym lub niehandlowym; przedsiębiorstwa lub osoby indywidualne pozyskujące drewno na terenie Polski albo sprowadzające drewno bądź produkty z drewna na teren Polski wyłącznie na potrzeby własnej działalności;
- organizacje monitorujące – podmioty uznane jako organizacje monitorujące, przez Komisję Europejską, które zapewniają podmiotom wprowadzającym drewno lub produkty z drewna do obrotu na rynku Unii Europejskiej systemy należytej staranności;
- organy właściwe – każde państwo członkowskie wyznacza właściwy organ (Inspekcja Ochrony Środowiska w Polsce) lub właściwe organy odpowiedzialne za stosowanie rozporządzenia *EUTR*.

14. W rozdziale 9a ustawy *o lasach* określono, m.in. przepisy dotyczące stosowania administracyjnych kar pieniężnych za naruszenie przepisów rozporządzenia *EUTR*. I tak:

Sankcje za naruszenie przepisów

Art. 66a. Kto, wbrew zakazowi określonemu w art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 2173/2005, dokonuje przywozu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej produktów z drewna wywiezionych z państw partnerskich, w przypadku gdy ich dostawa nie jest objęta zezwoleniem FLEGT, podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości dwukrotnej wartości celnej tych produktów.

Art. 66b. Kto, wbrew zakazowi określonemu w art. 4 ust. 1 rozporządzenia nr 995/2010, wprowadza do obrotu nielegalnie pozyskane drewno lub produkty z drewna, podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości od 20 000 zł do 500 000 zł.

Art. 66c. Kto, wbrew przepisowi art. 4 ust. 2 rozporządzenia nr 995/2010, wprowadzając do obrotu drewno lub produkty z drewna, nie stosuje:

- 1) środków i procedur zapewniających dostęp do informacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 995/2010, lub
- 2) procedur oceny ryzyka, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 995/2010, lub
- 3) procedur ograniczania ryzyka, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 995/2010

– podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości od 5000 zł do 500 000 zł.

Art. 66d. Kto, wbrew przepisowi art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 995/2010, nie utrzymuje lub nie ocenia regularnie stosowanych przez siebie:

- 1) środków i procedur zapewniających dostęp do informacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 995/2010, lub
- 2) procedur oceny ryzyka, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 995/2010, lub
- 3) procedur ograniczania ryzyka, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 995/2010

– podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości od 5000 zł do 500 000 zł.

Art. 66e. 1. Kto, wbrew przepisom art. 5 rozporządzenia nr 995/2010, nie przechowuje przez co najmniej 5 lat informacji pozwalających zidentyfikować operatorów lub podmioty handlowe, którzy dostarczyli mu drewno lub produkty z drewna, oraz podmioty handlowe, którym dostarczył drewno lub produkty z drewna, podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości od 5000 zł do 20 000 zł.

2. Tej samej karze podlega kto, wbrew przepisom art. 5 rozporządzenia nr 995/2010, nie przekazuje właściwym organom Inspekcji Ochrony Środowiska, na ich wniosek, informacji, o których mowa w ust. 1.

Art. 66f. 1. Administracyjną karę pieniężną, o której mowa w:

- 1) art. 66a – wymierza, w drodze decyzji, właściwy naczelnik urzędu celno-skarbowego;
- 2) art. 66b–66e – wymierza, w drodze decyzji, właściwy wojewódzki inspektor ochrony środowiska.

2. Przy ustalaniu wysokości administracyjnych kar pieniężnych, o których mowa w art. 66b–66e, uwzględnia się rodzaj i zakres naruszenia, w tym jego wpływ na środowisko, wartość drewna lub produktów z drewna, dotychczasową działalność podmiotu, który popełnił naruszenie, w zakresie objętym przepisami rozporządzenia nr 995/2010 oraz skutki naruszenia.

3. Jeżeli okoliczności sprawy i dowody wskazują, że do naruszenia doszło wskutek zdarzeń lub okoliczności, którym podmiot popełniający naruszenie nie mógł zapobiec, właściwy organ odstępuje od wymierzenia administracyjnej kary pieniężnej i umarza postępowanie.

4. Nie można nałożyć administracyjnej kary pieniężnej, jeżeli od dnia popełnienia naruszenia upłynęły 3 lata.

Art. 66g. 1. Administracyjną karę pieniężną uiszcza się w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja o wymierzeniu administracyjnej kary pieniężnej stała się ostateczna, odpowiednio, na odrębny rachunek bankowy:

- 1) właściwego wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska;
- 2) wskazany w decyzji naczelnika urzędu celno-skarbowego o wymierzeniu administracyjnej kary pieniężnej.

2. Wpływy z tytułu administracyjnych kar pieniężnych stanowią dochód budżetu państwa.

Art. 66h. W sprawach dotyczących administracyjnych kar pieniężnych stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – *Ordynacja podatkowa*, z tym że uprawnienia organu podatkowego przysługują organom wymierzającym administracyjne kary pieniężne.

Art. 66i. 1. Szef Krajowej Administracji Skarbowej sporządza i przedkłada Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, w terminie do 15 dnia miesiąca następującego po upływie każdego kwartału, informację o podmiotach importujących drewno i produkty z drewna, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby podmiotu importującego drewno i produkty z drewna;
- 2) rodzaj drewna i produktów z drewna, w tym kod CN towaru, oraz ich ilość;
- 3) kraj pochodzenia drewna i produktów z drewna oraz kraj, z którego drewno i produkty z drewna są importowane, jeżeli jest on inny niż kraj pochodzenia drewna i produktów z drewna;
- 4) szacunkową wartość drewna i produktów z drewna.

15. W załączniku do rozporządzenia EUTR znajduje się wykaz rodzajów drewna i produktów z drewna, do których stosuje się rozporządzenie:

- 4401 Drewno opałowe w postaci kłód, szczap, gałęzi, wiązek chrustu lub w podobnych postaciach; drewno w postaci wiórów lub kawałków; trociny, drewno odpadowe i ścinki drewniane, nawet aglomerowane w kłody, brykiety, granulki lub w podobne formy;
- 4403 Drewno surowe, nawet pozbawione kory lub bieli, lub zgrubnie obrobione;
- 4406 Podkłady kolejowe lub tramwajowe, z drewna;
- 4407 Drewno przetarte lub strugane wzdłużnie, skrawane warstwami lub okorowane, nawet strugane, szlifowane lub łączone stykowo, o grubości przekraczającej 6 mm;
- 4408 Arkusze na forniry (włącznie z otrzymanymi przez cięcie drewna warstwowego), na sklejkę lub na podobne drewno warstwowe i inne drewno, przetarte wzdłużnie, skrawane warstwami lub okorowane, nawet strugane, szlifowane, łączone na długość lub łączone stykowo, o grubości nieprzekraczającej 6 mm;
- 4409 Drewno (włącznie z klepkami i listwami na parkiet, niepołączonymi), kształtowane w sposób ciągły (z wypustem, rowkiem, ze ściętymi krawędziami, zaokrąglone, ze złączami w jaskółczy ogon i podobne) wzdłuż dowolnej krawędzi, końców lub powierzchni, nawet strugane, szlifowane lub łączone stykowo;
- 4410 Płyta wiórowa, płyta o wiórach zorientowanych („oriented strand board” OSB) i podobna płyta (na przykład płyta płatkowa, płyta ze średniodużych wiórów „waferboard”) z drewna lub pozostałych zdrewniałych materiałów, nawet aglomerowanych żywicami lub innymi organicznymi substancjami wiążącymi;
- 4411 Płyta pilśniowa, z drewna lub pozostałych zdrewniałych materiałów, nawet związana za pomocą żywic lub innych substancji organicznych;
- 4412 Sklejka, płyty fornirowane i podobne drewno warstwowe;
- 4413 00 Drewno utwardzone w postaci bloków, płyt, desek lub kształtowników profilowanych;
- 4414 00 Ramy do obrazów, fotografii, luster lub podobnych przedmiotów, drewniane;
- 4415 Skrzynie, pudła, klatki, bębny i podobne opakowania, z drewna; bębny do kabli, z drewna; palety, palety skrzyniowe i pozostałe platformy załadunkowe, z drewna; nadstawki do palet płaskich, z drewna (Materiały, które nie są przeznaczone do pakowania, stosowane wyłącznie jako materiał do pakowania w celu wspierania, ochrony lub transportu innych produktów wprowadzanych na rynek);
- 4416 00 00 Beczki, baryłki, kadzie, cebry i pozostałe wyroby bednarskie oraz ich części, z drewna, włącznie z klepkami;
- 4418 Wyroby stolarskie i ciesielskie dla budownictwa, z drewna, włącznie z drewnianymi płytami komórkowymi, połączonymi płytami parkietowymi, dachówkami i gontami;
- ścier z drewna i papier określone w rozdziałach 47 i 48 Nomenklatury scalonej, z wyjątkiem produktów z bambusa i produktów z odzysku (makulatura i odpady);
- 9403 30, 9403 40, 9403 50 00, 9403 60 i 9403 90 30 meble drewniane,
- 9406 00 20 Budynki prefabrykowane.

Wykaz rodzajów drewna i produktów z drewna

Analiza stanu uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

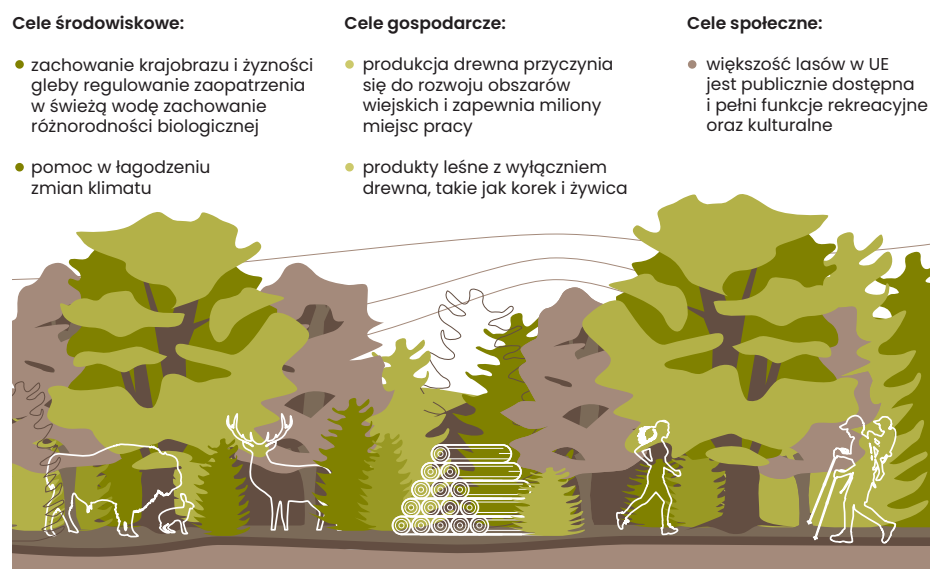
Funkcje lasu

1. Lasy zapewniają produkcję biologiczną, która stanowi wartość rynkową, są dobrem ogólnospołecznym, które kształtuje jakość życia człowieka. Spełniają funkcje (infografika nr 15):

- środowiskowe – m.in. korzystny jest wpływ lasów na kształtowanie klimatu globalnego i lokalnego, regulację obiegu wody w przyrodzie, przeciwdziałanie powodziom, lawinom i osuwiskom, ochronę gleb przed erozją i krajobrazu przed stepowaniem³⁷, czy łagodzenie skutków suszy³⁸;
- gospodarcze – polegające głównie na zdolności do odnawiania produkcji biomasy, w tym drewna oraz innych produktów, takich jak kora, jagody, zioła, grzyby, zwierzyzna łowna;
- społeczne – kształtują korzystne warunki zdrowotne i rekreacyjne dla społeczeństwa i wzbogacają rynek pracy.

Infografika nr 15

Funkcje lasu

Źródło: opracowanie własne NIK w oparciu o raport Europejskiego Trybunału Obrachunkowego.

Wskaźnik lesistości

2. Polska jest jednym z sześciu państw członkowskich Unii Europejskiej o największej powierzchni obszarów leśnych³⁹, przy czym obserwuje się ciągły jej wzrost – lesistość kraju zwiększyła się z 20,8% w 1946 r. do 29,6% w 2019 r. (infografika nr 16).

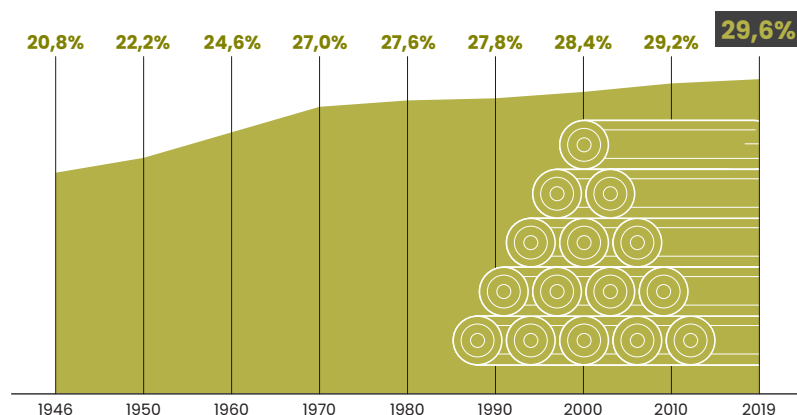
³⁷ Stepowanie krajobrazu – zjawisko w krajobrazach rolniczych, w których na skutek wylesień i likwidacji zadrzewień śródpolnych na znacznych arealach następują zmiany w gospodarce wodnej i termicznej, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/stepowanie-krajobrazu;3979586.html>, [dostęp: 22.11.2021 r.].

³⁸ Proces retencjonowania wody przez lasy wpływa na ilość wody, jaka trafia do rzek i strumieni, czy zasobów podziemnych i na czas, w jakim woda pokonuje tę drogę (<http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C406623%2Craport-eea-lasy-europy-pomagaja-unikac-powodzi-i-suszy.html>, [dostęp: 24.11.2021 r.].

³⁹ Pozostałe kraje to Szwecja, Finlandia, Hiszpania, Francja, Niemcy. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/pl/sheet/105/unia-europejska-i-obszary-lesne>, [dostęp: 19.11.2021 r.].

Infografika nr 16

Wskaźnik lesistości (%), Polska, lata 1946–2019

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie danych zawartych w Roczniku Statystycznym Leśnictwa, GUS 2020.

Wskaźnik lesistości⁴⁰ w Polsce wyniósł w 2018 r. 29,6%, przy czym największą lesistością charakteryzowało się województwo lubuskie (49,3%) – (infografika nr 17).

Infografika nr 17

Lesistość (%) według województw, stan na 31 grudnia 2019 r.

Źródło: Wielkoobszarowa Inwentaryzacja Stanu Lasów, Wyniki III cyklu (lata 2015–2019).

⁴⁰ Wskaźnik lesistości (lesistość) jest to stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy). Źródło definicji: Słownik encyklopedyczny leśnictwa, drzewnictwa, ochrony środowiska, łowiectwa oraz dziedzin pokrewnych, <https://stat.gov.pl/metainformacje/sownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/1706,pojecie.html> [dostęp: 14.11.2021 r.].

Pozyskanie drewna

3. Według danych GUS, pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów wynosiło w Polsce w 2018 roku 474,7 m³ dla lasów ogółem. W przypadku lasów prywatnych w Polsce pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów wynosiło w 2018 roku 102,3 m³.

Pozyskanie drewna w lasach prywatnych w 2018 r., według danych Głównego Urzędu Statystycznego, wyniosło 1 829 876 m³. Wyniki Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów wszystkich form własności pozwoliły stwierdzić jednak, że w przypadku lasów prywatnych istnieją duże rozbieżności pomiędzy danymi dotyczącymi rozmiaru pozyskania drewna podawanymi w statystyce publicznej, a według Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów⁴¹. Szacuje się, że oprócz 1,6 mln m³ drewna zalegalizowanego w lasach prywatnych pozyskuje się dodatkowo ok. 3 mln m³ drewna rocznie. W wielu przypadkach (ponad 30%) problemem jest brak dokumentacji urzędniczej oraz ograniczenia wynikające z potrzeb ochrony przyrody. Brak uproszczonego planu urządzenia lasu lub inwentaryzacji stanu lasu uniemożliwia prowadzenie gospodarki leśnej i skutkuje utratą kontroli nad pozyskaniem drewna w takich lasach⁴².

Wyniki Wielkoobszarowej Inwentaryzacji Stanu Lasów wskazują, że przeciętna zasobność⁴³ w Lasach Państwowych, wynosząca 290 m³/ha, jest ok. 15% wyższa od zasobności w lasach prywatnych (252 m³/ha), przy znacznie lepszym stanie pielęgnacji drzewostanów w Lasach Państwowych oraz dużo wyższym przeciętnym wieku drzewostanu⁴⁴.

Przyczyny i skutki
nielegalnego
pozyskania drewna

4. EUTR ma na celu zwalczanie problemu nielegalnego pozyskiwania drewna i w założeniu powinno przyczynić się do realizacji starań Unii Europejskiej mających na celu łagodzenie zmian klimatu w sposób efektywny pod względem kosztów.

Infografika nr 18

Przyczyny nielegalnego pozyskiwania drewna

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie rozporządzenia EUTR.

Nielegalne pozyskanie drewna (infografika nr 19) ma skutki społeczne, polityczne i gospodarcze, stanowiące często przeszkodę w dokonywaniu postępów na drodze ku ładowi administracyjnemu oraz zagrażające źródłu utrzymania lokalnych społeczności zależnych od lasów, a także może być powiązane z konfliktami zbrojnymi.

⁴¹ Wielkoobszarowa Inwentaryzacja Stanu Lasów, Wyniki III Cyklu (lata 2015–2019), Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, PGL LP, s. 96.

⁴² Gil W., Geszprych M., W cieniu państwowych, Głos Lasu, Maj 2019, s. 33.

⁴³ Zasobność drzewostanu to miąższość (objętość) drzewostanu wyrażona w m³ grubizny (lub grubizny i drobnicy) w przeliczeniu na 1 ha. Zasobność drzewostanów oblicza się dzieląc cały zapas drzewostanów (miąższość drewna na pniu) przez ich ogólną powierzchnię. Źródło ww. definicji: Słownik encyklopedyczny leśnictwa, drzewnictwa, ochrony środowiska, łowiectwa oraz dziedzin pokrewnych, <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3186,pojecie.html> [dostęp: 27.11.2021 r.].

⁴⁴ Wielkoobszarowa Inwentaryzacja Stanu Lasów, Wyniki III cyklu (lata 2015–2019), Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, PGL LP.

Infografika nr 19

Skutki nielegalnego pozyskania drewna

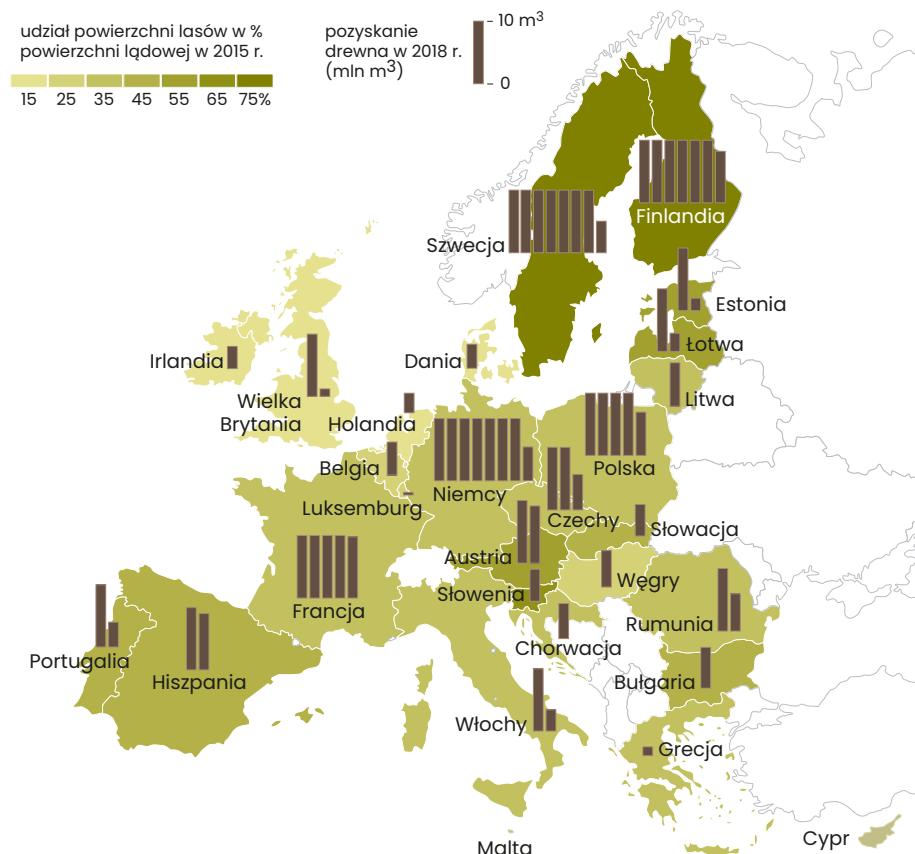
Źródło: Opracowanie własne NIK na podstawie rozporządzenia EUTR.

5. Według sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady (5.10.2018 r.) handel drewnem odgrywa znaczącą rolę w UE. Jak wynika z danych Eurostatu, w latach 2006–2016 w UE wprowadzono do obrotu ponad 2 mld ton drewna i produktów z drewna (o wartości ponad 1 bln euro). Ponad 25% tego drewna przywieziono spoza UE, przy czym część pozostałego wolumenu handlu wewnątrzunijnego może dotyczyć drewna lub produktów z drewna, które pierwotnie przywieziono do UE. Unijny przemysł drzewny osiągnął wartość dodaną brutto w wysokości 107 mld euro, a wielkość zatrudnienia w tym sektorze wyniosła 3,3 mln osób w 2014 r. (odpowiednio 6,2 % i 11 % całego przemysłu wytwórczego).

Handel drewnem

Infografika nr 20

Lesistość i pozyskanie drewna w Europie

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie danych zawartych w Roczniku Statystycznym Leśnictwa, GUS 2020.

Problemy związane z lasami prywatnymi

6. Problemem jest duże rozdrobnienie lasów prywatnych. Przeciętna powierzchnia przypadająca na jednego właściciela to ok. 1,3 ha, podczas gdy średnia dla Unii Europejskiej to blisko 10 ha⁴⁵. W Polsce funkcjonuje prawie 900 tys. prywatnych gospodarstw leśnych będących własnością i współwłasnością ok. 3 mln osób⁴⁶. Bardzo często stan prawny działek leśnych jest nieuregulowany, w szczególności w ramach prawa spadkowego. Ponadto w lasach prywatnych niejednokrotnie występują zaniedbania pielęgnacyjne, spowodowane m.in. niechęcią właścicieli do pielęgnowania młodszych drzewostanów, która wynika zarówno z braku wiedzy w tym zakresie, jak i z niskiej opłacalności tego rodzaju zabiegów. Na niekorzyść lasów prywatnych oddziałuje też to, że wielu właścicieli mieszka z dala od swoich nieruchomości⁴⁷. Niewykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych i cięć rębnych wiąże się również z brakiem wiedzy i możliwości technicznych oraz małą powierzchnią lasu, a co za tym idzie – niewielką ilością drewna trudnego do zbycia w takiej ilości za opłacalną cenę⁴⁸.

⁴⁵ Bodył M., Gil W., 2019, Lasy prywatne przed wyzwaniami, Drwal nr 6/2019, s. 23.

⁴⁶ Drabarczyk J., 2019, Izby dla lasów prywatnych, Głos Lasu Lipiec – Sierpień 2019, s. 61.

⁴⁷ Bodył M., Gil W., 2019, Lasy prywatne przed wyzwaniami, Drwal nr 6/2019, s. 23.

⁴⁸ Wójcik R., 2019, Lasy prywatne w Polsce – szanse, problemy, rozwiązania, Środowisko nr 10 (562).

6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2021 r. poz. 1275, ze zm.).
2. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1326).
3. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, ze zm.).
4. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, ze zm.).
5. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, ze zm.).
6. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444, ze zm.).
7. Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 2008, ze zm.).
8. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2021, poz. 1990, ze zm.).
9. Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 955, ze zm.).
10. Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1984).
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U. poz. 1302).
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. Nr 134, poz. 692).
13. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. z 2019 r. poz. 393).
14. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 24 lutego 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad cechowania drewna, wzorów urządzeń do cechowania i zasad ich stosowania oraz wzoru dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna (Dz. U. Nr 36, poz. 201, ze zm.).
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 grudnia 2017 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. poz. 2408).
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 września 2010 r. w sprawie wzoru oraz zawartości i układu publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz. U. Nr 186, poz. 1249).

ZAŁĄCZNIKI

17. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. poz. 1839).
18. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1).
19. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 995/2010 z dnia 20 października 2010 r. ustanawiające obowiązki podmiotów wprowadzających do obrotu drewno i produkty z drewna (Dz. Urz. UE L 295 z 12.11.2010, str. 23, ze zm.).
20. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 92/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. Urz. UE L 26 z 28.01.2012, str. 1).

6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Sejmowa Komisja do Spraw Kontroli Państwowej
8. Sejmowa Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
9. Senacka Komisja Środowiska
10. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego
11. Minister Klimatu i Środowiska
12. Główny Inspektor Ochrony Środowiska
13. Dyrektor Generalny Lasów Państwowych
14. Wojewoda Lubuski